

ការចងក្រងឯកសារសិទ្ធិកាន់កាប់ដី ជាលក្ខណៈប្រពៃណីនៅប្រទេសកម្ពុជា

តារាងមាតិកា

១. សេចក្តីផ្តើម	១
២. ការចងក្រងឯកសារសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណី៖ ទិដ្ឋភាពទូទៅ និងវិធីសាស្ត្រ	៦
២.១ គោលការណ៍គ្រឹះសម្រាប់ដំណើរការចងក្រងឯកសារ.....	៦
២.១.១ គោលការណ៍ជាមូលដ្ឋាននៃវិធីសាស្ត្រចងក្រងឯកសារ.....	៦
២.១.២ គោលការណ៍សំខាន់ៗដើម្បីទទួលបានព័ត៌មានប្រកបដោយគុណភាព.....	៧
៣. ដំណាក់កាលរៀបចំចងក្រងឯកសារ	៨
៣.១ ទិដ្ឋភាពទូទៅនៃជំហានសំខាន់ៗនៅក្នុងដំណាក់កាលរៀបចំ.....	៨
៤. ការបណ្តុះបណ្តាល	១២
៤.១ ការបណ្តុះបណ្តាលដំបូង នៃការចងក្រងឯកសារ“ធនធានមនុស្ស”.....	១២
៤.២ ការបណ្តុះបណ្តាលអ្នកសម្របសម្រួលចងក្រងឯកសាររបស់អង្គការសង្គមស៊ីវិលក្នុងស្រុក.....	១៣
៤.៣ ការបណ្តុះបណ្តាលអ្នកសម្របសម្រួលការចងក្រងឯកសាររបស់អង្គការសង្គមស៊ីវិលក្នុងស្រុក.....	១៣
៥. ការណែនាំចំពោះធាតុផ្សំនៃការចងក្រងឯកសារសំខាន់ៗ	១៤
៥.១ ការណែនាំអំពីសមាសធាតុនៃការចងក្រងឯកសារសំខាន់ៗ.....	១៤
៥.២ សមាសធាតុស្នូលនៃសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណី.....	១៦
៥.៣ ការចងក្រងឯកសារធាតុផ្សំសំខាន់ៗនៃប្រព័ន្ធសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណី.....	១៦
៥.៤ ជំហានសម្រាប់ការចងក្រងឯកសារសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណី.....	២៦
៥.៥ វិធីសាស្ត្រ និងឧបករណ៍សម្រាប់ចងក្រងឯកសារប្រព័ន្ធសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណី.....	២៧
៥.៥.១ ការធ្វើផែនទី.....	២៧
៥.៥.២ ការពិភាក្សាផ្តោតជាក្រុម.....	២៩
៥.៥.៣ ការសម្ភាសន៍ជាបុគ្គល.....	២៩
៥.៥.៤ ការសម្ភាសន៍គ្រួសារ.....	៣០
៥.៥.៥ ការសង្កេតនៅវាល.....	៣០
៦. ការឆ្លុះបញ្ចាំងលទ្ធផលនៅទូទាំង	៣១
ឯកសារយោង	៣៣

១. សេចក្តីផ្តើម

ហេតុអ្វីសៀវភៅណែនាំនេះត្រូវបានបង្កើត?

ប្រទេសកម្ពុជាមានជនជាតិដើមភាគតិចប្រហែល ២៤ ក្រុមរស់នៅក្នុងខេត្តចំនួន ១៥ ដែលស្មើនឹងប្រហែល ១.២ ភាគរយ នៃចំនួនប្រជាជនសរុប (CCHR, ២០១៦)។ ការស្រាវជ្រាវថ្មីៗ នេះបានប៉ាន់ប្រមាណថាមានភូមិជនជាតិដើមភាគតិចយ៉ាងតិច ៥៧៣ ភូមិដែលជីវភាពរស់នៅរបស់ពួកគេពឹងផ្អែកលើដី និងធនធានធម្មជាតិផ្សេងទៀត (HA, ២០២១)។ សិទ្ធិជនជាតិដើមភាគតិច ទាំងបុគ្គលនិងសមូហភាព ត្រូវបានធានាដោយអនុសញ្ញាអន្តរជាតិ និងច្បាប់ និងគោលនយោបាយជាតិនានាដែលអនុម័តដោយរដ្ឋាភិបាល។ ជាឧទាហរណ៍សេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់អង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីសិទ្ធិជនជាតិដើមភាគតិច (UNDRIP) ដែលរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាបានអនុម័តនៅឆ្នាំ ២០០៧ គាំទ្រ និងលើកកម្ពស់សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចឱ្យអនុវត្តបទដ្ឋាន និងវិធានប្រពៃណីក្នុងការចិញ្ចឹមជីវិតរបស់ពួកគេ (UN, ២០០៧)។ កាតព្វកិច្ចអន្តរជាតិមួយទៀតដែលកម្ពុជាបានអនុម័តគឺគោលការណ៍ណែនាំស្ម័គ្រចិត្តស្តីពីអភិបាលកិច្ចប្រកបដោយការទទួលខុសត្រូវ (VGGT) នៃដីធ្លី ការនេសាទ និងព្រៃឈើក្នុងបរិបទនៃសន្តិសុខស្បៀងជាតិ (២០១២) (FAO, ២០១២)។ គោលការណ៍ណែនាំទាំងនេះទាក់ទងនឹងការទទួលស្គាល់ ការការពារ និងការលើកកម្ពស់សិទ្ធិកាន់កាប់ដីធ្លីទាំងអស់ (ជាសាធារណៈ ជាឯកជនជាសមូហភាព ជនជាតិដើមភាគតិច ជាលក្ខណៈប្រពៃណី និងមិនផ្លូវការ) ក៏ដូចជាការផ្តល់សិទ្ធិទទួលបានយុត្តិធម៌ និងការបង្ការជម្លោះសិទ្ធិកាន់កាប់។ ក្នុងចំណោមភាគីពាក់ព័ន្ធ រដ្ឋាភិបាល និងអ្នកវិនិយោគមានទំនួលខុសត្រូវក្នុងការធានាថាសិទ្ធិកាន់កាប់របស់ប្រជាពលរដ្ឋដែលមិនត្រូវបានដកហូតដោយសារគម្រោងការវិនិយោគឡើយ។

នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ក្រៅពីសិទ្ធិប្រើប្រាស់ដីឯកជនសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចអាចចុះបញ្ជីដីសហគមន៍របស់ពួកគេសម្រាប់ប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព(CLT) និងគ្រប់គ្រងធនធានរួមរបស់ពួកគេតាមរយៈ ស្ថាប័នសហគមន៍ប្រភេទផ្សេងៗគ្នា។ ចាប់តាំងពីឆ្នាំ ២០០០ សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចបានទទួលកម្មសិទ្ធិសមូហភាពតាមរយៈកម្មវិធីចុះបញ្ជីដីសមូហភាព។ ដំណើរការ ចុះបញ្ជីសមូហភាព មានរយៈពេលយូរ ស្មុគស្មាញ និងចំណាយធនធានច្រើន។ ប្រការនេះបានធ្វើឱ្យសមាជិកសហគមន៍មួយចំនួនដកខ្លួនចេញពីដំណើរការនេះ ហើយជំនួសមកវិញនូវការចុះបញ្ជីដីកម្មសិទ្ធិឯកជនសម្រាប់ដីរបស់ពួកគេ(Ironside, ២០១៧; Hak, ២០២១)។ លើសពីនេះ ក្នុងអំឡុងពេលរង់ចាំដីសមូហភាពរបស់ពួកគេ ដីមួយចំនួនត្រូវបានទន្ទ្រានកាន់កាប់ដោយអ្នកខាងក្រៅ ឥស្សរជនដែលមានអំណាច ឬក្រុមហ៊ុនសម្បទានសេដ្ឋកិច្ច។ នៅពាក់កណ្តាលឆ្នាំ ២០២០ មានតែសហគមន៍ចំនួន ១៥៥ ប៉ុណ្ណោះដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់ថាជាសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច (ICs) ដែលក្នុងនោះ ១៥២ ត្រូវបានផ្តល់ការទទួលស្គាល់ស្របច្បាប់ និង ៣០សហគមន៍ បានទទួលវិញ្ញាបនបត្រCLTs (HA, ២០២១)។

ច្បាប់ និងគោលនយោបាយសំខាន់ៗ ដែលលើកកម្ពស់ដីកម្មសិទ្ធិសមូហភាពរបស់សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចរួមមានច្បាប់ភូមិបាលឆ្នាំ២០០១ ច្បាប់ស្តីពីព្រៃឈើឆ្នាំ២០០២ ច្បាប់ស្តីពីតំបន់ការពារធម្មជាតិឆ្នាំ២០០៨ អនុក្រឹត្យស្តីពីការគ្រប់គ្រងសហគមន៍ព្រៃឈើ (២០០៣) គោលការណ៍ណែនាំស្តីពីការបង្កើតសហគមន៍តំបន់ការពារ(CPAs) និងគោលការណ៍ណែនាំស្តីពីការកំណត់ និងបែងចែកតំបន់ការពារធម្មជាតិក្នុងចំណោមគោលការណ៍ណែនាំដទៃទៀត។ ជាពិសេស ច្បាប់ភូមិបាលឆ្នាំ២០០១ ធានានូវសុវត្ថិភាពកាន់កាប់ដីរបស់សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចតាមរយៈ CLT ក៏ដូចជាផ្តល់វិធានការសម្រាប់រក្សាអត្តសញ្ញាណវប្បធម៌របស់ពួកគេ និងបង្កើតឱកាសចិញ្ចឹមជីវិតរបស់ពួកគេនៅក្នុងតំបន់ CLT ។ យោងតាមច្បាប់នេះអនុក្រឹត្យលេខ ៨៣ ស្តីពីនីតិវិធីនៃការចុះបញ្ជីដីសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច (២០០៩) បានបែងចែកដីនៅក្នុងតំបន់ CLT ជាប្រាំប្រភេទ៖ ដីកប់ខ្មោច ដីព្រៃអារក្ស ដីបម្រុងចាំបាច់ក្នុងការដួរវេនដំណាំ ដីកសិកម្មបច្ចុប្បន្ន និងដីលំនៅឋាន។ ទោះបីជាប្រភេទដីមានជាផ្លូវការហើយក៏ដោយ ក៏បច្ចុប្បន្ននេះ ប្រភេទដីទាំងនេះមិនបានធ្វើ សារពើភ័ណ្ណការប្រើប្រាស់ដីជាលក្ខណៈបុគ្គល ផែនការ និងបទបញ្ជាផ្ទៃក្នុងសម្រាប់ការគ្រប់គ្រងទេ(HA, ២០២១; FAO និង MRLG, ២០១៩) ។ ជាពិសេស សម្រាប់ដីកសិកម្មដែលចាំបាច់ត្រូវឱ្យមានការយល់ដឹង

អំពីការប្រើប្រាស់កាន់តែប្រសើរដើម្បីកែលម្អផែនការ និងការគ្រប់គ្រងសម្រាប់ពេលអនាគត។ តម្រូវការសម្រាប់ការគ្រប់គ្រង ត្រឹមត្រូវគឺមានភាពបន្ទាន់ដូចគ្នាសម្រាប់ដីបម្រុងទុកសម្រាប់ធ្វើស្រែចំការ ដែលត្រូវបានរំលោភបំពានដោយអ្នក ខាងក្រៅ និងសមាជិកសហគមន៍សមូហភាព (GIZ LRP II, ២០១៥; HA, ២០២១; Hak, ២០២១)។ សមាជិក សហគមន៍សមូហភាពមួយចំនួនបានចូលកាប់កាប់ដីបម្រុងទុកកាន់តែច្រើន ខណៈដែលអ្នកខ្លះទៀតបានចូលកាប់គ្មាន បានតិចតួច ហើយពេលខ្លះបានលក់ ឱ្យអ្នកខាងក្រៅដោយគ្មានការយល់ព្រមពីសមាជិកផ្សេងទៀតផង។ ការនេះ បាន ធ្វើឱ្យភាពចុះសម្រុងគ្នាក្នុងសង្គមចុះខ្សោយក្នុងចំណោមសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចដែលត្រូវបានផ្ទុះ ផ្តើមដោយ កម្មវិធី ចុះបញ្ជីដីសមូហភាព ។

សិទ្ធិកាន់កាប់ដីជាលក្ខណៈប្រពៃណីដែលធានាដោយ ដំណើរការចុះបញ្ជីដីសមូហភាព មានភាពស្មុគស្មាញដោយដី សហគមន៍នៅលាយឡំជាមួយសម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ច (ELC) និងតំបន់ការពារធម្មជាតិ(PAs)។ ជម្លោះរវាងសហគមន៍ ជនជាតិដើមភាគតិច និង ក្រុមហ៊ុនសម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ច លើការទាមទារដីត្រួតស៊ីគ្នា ការទន្ទ្រានយកដីជនជាតិដើម ភាគតិចដោយក្រុមហ៊ុនសម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ច និងផលប៉ះពាល់ជាបន្តបន្ទាប់លើដីវិភាគរស់នៅ និងវប្បធម៌របស់ជនជាតិដើម ភាគតិចត្រូវបានចងក្រងជាឯកសារយ៉ាងទូលំទូលាយ (UNHCR, ២០១៧; Ironside, ២០១៧; Diepart ២០១៧)។ ហេតុផលដែលត្រូវបានលើកឡើងច្រើនបំផុតសម្រាប់វិវាទបែបនេះ គឺកង្វះការពិគ្រោះយោបល់ជាមួយសហគមន៍ ជនជាតិដើមភាគតិច ដើម្បីទទួលបានការយល់ព្រមរបស់ពួកគេ និងកង្វះការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់បរិស្ថាន (EIA) មុនពេល ការផ្តល់សម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ច។ ក្នុងករណីខ្លះ នៅពេល ដែលការពិគ្រោះយោបល់ និងការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់បរិស្ថាន ត្រូវបានធ្វើឡើង ពួកគេត្រូវបានធ្វើដោយគ្រាន់ជានិមិត្តរូប ដោយគ្មានខ្លឹមសារ ឬអនុវត្តតាមនីតិវិធីត្រឹមត្រូវ (FAO និង MRLG, ២០១៩)។ ច្បាប់ និងនីតិវិធីដីស្មុគស្មាញនៃប្រព័ន្ធតំបន់ការពារធម្មជាតិ(PAs)ក៏បណ្តាលឱ្យមានការយល់ច្រឡំ ក្នុងចំណោមជនជាតិដើមភាគតិចនៅពេលដែលដីបុគ្គល និងដីសមូហភាពរបស់ពួកគេមានទីតាំងនៅក្បែរឬខាងក្នុង តំបន់ការពារធម្មជាតិ (Ngin and Diepart, ២០១៦; HA, ២០២១; Hak, ២០២១)។ ការយល់ច្រឡំបែបនេះគឺជា មូលហេតុចម្បងនៃការទន្ទ្រានយកដីតំបន់ការពារធម្មជាតិ (PAs)ដោយគ្រួសារជនជាតិដើមភាគតិចដែលត្រូវការពង្រីកដី ធ្វើស្រែដើម្បីផ្គត់ផ្គង់ជីវភាពរបស់ពួកគេ (Hak, ឆ្នាំ២០២១)។ យ៉ាងណាក៏ដោយ មូលហេតុដែលគេមើលរំលងចំពោះភាព តានតឹងរវាងរបបកម្មសិទ្ធិ ដីសមូហភាព, ក្រុមហ៊ុនសម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ច និង តំបន់ការពារធម្មជាតិ គឺកង្វះខាតការចងក្រង ឯកសារបានត្រឹមត្រូវនៃសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណីវិធានផ្ទៃក្នុង និងការអនុវត្តរបស់សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច។ ចំនុចខ្សោយនេះចាំបាច់ត្រូវដោះស្រាយ ប្រសិនបើសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចចង់ពង្រឹងសំឡេង និងជំហររបស់ពួកគេ ដើម្បីការពារសិទ្ធិកាន់កាប់របស់ពួកគេ កាត់បន្ថយការទន្ទ្រានយកធនធានរបស់ពួកគេ និងពង្រឹងភាពស្ថិតស្ថេរក្នុងសង្គម និងជីវភាពរស់នៅរបស់ពួកគេតាមរយៈរបបកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព ។

ការចងក្រងឯកសារជាក់លាក់អំពីសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណីមានសារៈ សំខាន់និងទាន់ពេលវេលាផងដែរនៅក្នុង បរិបទបច្ចុប្បន្ននៃការកើនឡើងនៃការធ្វើចំណាកស្រុកទៅកាន់ភូមិជនជាតិដើមភាគតិច ដោយសារហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ និង សមាហរណកម្មទីផ្សារកាន់តែប្រសើរឡើង និងនៅពេលមានការចយចុះយ៉ាងឆាប់រហ័សនៃចំណេះដឹង និងទំនៀមទម្លាប់ ក្នុងចំណោមយុវជនជនជាតិដើមភាគតិច។ ការធ្វើចំណាកស្រុករបស់ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរតាមរយៈការតាំងលំនៅថ្មី និង ការរៀបការជាមួយប្តីប្រពន្ធជាជនជាតិដើមភាគតិច បានបង្កឱ្យមានទាំងការបង្កាត់វប្បធម៌ និងការកើនឡើងនូវភាព ខ្វះខាតដីធ្លី ដែលនាំឱ្យមានការផ្លាស់ប្តូរ យ៉ាងខ្លាំងនៅក្នុងប្រើប្រាស់ដីជាលក្ខណៈប្រពៃណី(Ironside, ២០១៧; Hak, ២០២១)។ ការផ្លាស់ប្តូរគួរឱ្យកត់សម្គាល់បំផុត គឺការផ្លាស់ប្តូរឆ្ងាយពីការធ្វើកសិកម្មពនេចរ ទៅជាការដាំដុះដំណាំ ជាអចិន្ត្រៃយ៍ និងការដាំដំណាំសាច់ប្រាក់ ដើម្បីបំពេញតម្រូវការទីផ្សារ (Hak, ២០២១)។ បច្ចុប្បន្ននេះ ការធ្វើកសិកម្ម ពនេចរ មានជាចម្បងនៅតំបន់ដាច់ស្រយាល (FAO និង MRLG, ២០១៩)។ លើសពីនេះ ចំណេះដឹងអំពីការអនុវត្ត បែបប្រពៃណី ទំនៀមទម្លាប់ និងយន្តការដោះស្រាយជម្លោះកំពុងធ្លាក់ចុះក្នុងចំណោមយុវជនជនជាតិដើមភាគតិចក្នុង អត្រាគួរឱ្យព្រួយបារម្ភមួយ (ibid)។

សង្ឃឹមថា ភស្តុតាងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរនៃវិធានផ្ទៃក្នុង និងការរៀបចំនៃការប្រើប្រាស់និង គ្រប់គ្រងដីធ្លីក្រោមប្រព័ន្ធសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណីបែបចម្រុះ ក៏ដូចជាតម្លៃវប្បធម៌និងជីវភាពរស់នៅនៃដីទាំងនោះ នឹងធ្វើអោយប្រសើរឡើងនូវការយល់ដឹង និងការឲ្យតម្លៃលើការកាន់កាប់ដីជាលក្ខណៈប្រពៃណីក្នុងចំណោមភាគីពាក់ព័ន្ធ ជាពិសេសរដ្ឋាភិបាលនិងសាជីវកម្មនានា។ អង្គការសង្គមស៊ីវិលអាចប្រើប្រាស់ភស្តុតាងនេះដើម្បីតស៊ូមតិសម្រាប់ការទទួលស្គាល់និងការអនុវត្តសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណីនៅក្នុងប្រទេសកាន់តែទូលំទូលាយនិងកាន់តែប្រសើរឡើង។ ជាងនេះទៅទៀតការយល់ដឹងពីឯកសារការកាន់កាប់ដីជាលក្ខណៈប្រពៃណី អាចមានប្រយោជន៍ដល់ការរៀបចំគោលនយោបាយ និងនីតិវិធីរបស់រដ្ឋាភិបាលនាពេលអនាគត ដើម្បីទទួលស្គាល់ និងការពារប្រព័ន្ធសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណីផ្សេងៗ។ សំខាន់បំផុត ចំណេះដឹងបែបនេះនឹងជំរុញទឹកចិត្តយុវជនជំនាន់ក្រោយនៃសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចឱ្យថែរក្សាអត្តសញ្ញាណវប្បធម៌ និងជីវភាពរស់នៅរបស់ពួកគេ។

សៀវភៅណែនាំនេះផ្តល់នូវដំណើរការវិធីសាស្ត្រ និងឧបករណ៍សម្រាប់អង្គការសង្គមស៊ីវិល (CSOs) រួមទាំងស្ថាប័នជនជាតិដើមភាគតិច ដើម្បីធ្វើការជាមួយសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចដើម្បីចងក្រងឯកសារសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណីរបស់ពួកគេ។ ដំណើរការចងក្រងឯកសារ មធ្យោបាយ និងវិធីសាស្ត្រត្រូវបានកែសម្រួលពីសៀវភៅ “ការចងក្រងឯកសារនៃសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណីនៃប្រទេសមីយ៉ាន់ម៉ា៖ សៀវភៅណែនាំ” (Allaverdian et al., ២០១៨)។ សៀវភៅណែនាំជាភាសាខ្មែរនេះ ក៏ត្រូវបានរួមបញ្ចូលបទពិសោធន៍ពីការចងក្រងឯកសារសាកល្បងនៃសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណីនៅក្នុងសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចចំនួនពីរក្នុងខេត្តរតនគិរី ដែលធ្វើឡើងដោយអង្គការសមាគមខ្មែរលើ (HA) ក្នុងខែមេសា ដល់ខែឧសភា ឆ្នាំ ២០២២។

តើត្រូវប្រើប្រាស់សៀវភៅណែនាំនេះដោយរបៀបណា ?

សៀវភៅណែនាំនេះបង្ហាញពីក្របខណ្ឌដែលអាចបត់បែនបានសម្រាប់ការចងក្រងឯកសារសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណីដែលមានគោលបំណងជួយអង្គការសង្គមស៊ីវិល (CSOs) និងសហគមន៍សម្របតាមដំណើរការចងក្រងឯកសារទៅតាមគោលបំណង ផ្ទាល់ខ្លួននិងបរិបទក្នុងតំបន់។ គោលដៅចម្បងនៃសៀវភៅណែនាំនេះគឺសម្រាប់ “អ្នកសម្របសម្រួលអង្គការសង្គមស៊ីវិល” និង “អ្នកសម្របសម្រួលសហគមន៍”។ “អ្នកសម្របសម្រួលអង្គការសង្គមស៊ីវិល” គឺជាអ្នកបង្កើត និងសម្របសម្រួលដំណើរការឯកសារ។ ពួកគេបណ្តុះបណ្តាលសមាជិកសហគមន៍ឱ្យក្លាយជា “អ្នកសម្របសម្រួលសហគមន៍” ដើម្បីចងក្រងឯកសារសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណី នៅក្នុងសហគមន៍របស់ពួកគេ។ អ្នកអានដទៃទៀត នៃសៀវភៅណែនាំនេះរួមមាន បុគ្គលិកអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល អ្នកសិក្សា អង្គការសាសនា អ្នកដឹកនាំសហគមន៍ អង្គការជនជាតិដើមភាគតិច និងប្រភេទអង្គការសង្គមស៊ីវិលផ្សេងៗទៀត។

អ្នកសម្របសម្រួលមានឆន្ទានុសិទ្ធិក្នុងការជ្រើសរើសយកវិធីសាស្ត្រជាច្រើនដែលបានបង្ហាញនៅទីនេះ ដើម្បីឲ្យសមនឹងគោលបំណង បរិបទ និងធនធានរបស់ពួកគេ។ នៅក្នុងការពិគ្រោះយោបល់ជាមួយសហគមន៍គោលដៅ ពួកគេអាចជ្រើសរើសប្រធានបទ សំណួរ និងឧបករណ៍និងតម្រូវការអាទិភាព របស់ពួកគេ។ ជាជាងផ្តល់នូវវិធីសាស្ត្រដែលត្រូវគ្រប់បរិបទ សៀវភៅណែនាំពន្យល់ពីជម្រើស គោលការណ៍ណែនាំ សំណួរ និងឧបករណ៍ផ្សេងៗដែលជួយអ្នកសម្របសម្រួលឱ្យគិតតាមជំហាននីមួយៗនៃដំណើរការចងក្រងឯកសារ។ សរុបមក គោលបំណងនិងវិធីសាស្ត្រនៃការចងក្រងឯកសារត្រូវបានកំណត់ដោយសហគមន៍ តាមរយៈវិធីសាស្ត្រចូលរួម ដើម្បីផ្តល់ឱ្យពួកគេនូវការគ្រប់គ្រង និងភាពជាម្ចាស់លើដំណើរការចងក្រងឯកសារនិងវិភាគលទ្ធផល។ តាមរបៀបនេះ ការចូលរួមអាចជួយជំរុញឲ្យមានការរៀនសូត្រនិងការពង្រឹងសិទ្ធិអំណាចរបស់ពួកគេ។

ភាគីដែលចាប់អារម្មណ៍អាចប្រើប្រាស់សៀវភៅណែនាំនេះ ដើម្បីបណ្តុះបណ្តាលអ្នកសម្របសម្រួលអង្គការសង្គមស៊ីវិល ដើម្បីឱ្យពួកគេយល់អំពីជំហាន និងការសម្រេចចិត្តដែលត្រូវធ្វើនៅចំណុចនីមួយៗនៅក្នុងដំណើរការ។ ដូចគ្នានេះផងដែរអ្នកសម្របសម្រួលអង្គការសង្គមស៊ីវិលអាចប្រើប្រាស់វាដើម្បីបណ្តុះបណ្តាលអ្នកសម្របសម្រួលសហគមន៍

ដើម្បីចងក្រងឯកសារសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណី នៅក្នុងសហគមន៍របស់ពួកគេ។ ដូច្នោះ សៀវភៅណែនាំនេះគឺសម្រាប់សហគមន៍ អនុវត្តដែលមានចំណាប់អារម្មណ៍រួមក្នុងការចងក្រងឯកសារដីធ្លី និងប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិ និងក្នុងការរៀនសូត្ររួមគ្នាដើម្បីកែលម្អសៀវភៅណែនាំនេះសម្រាប់បរិបទផ្សេងៗទៀត ។

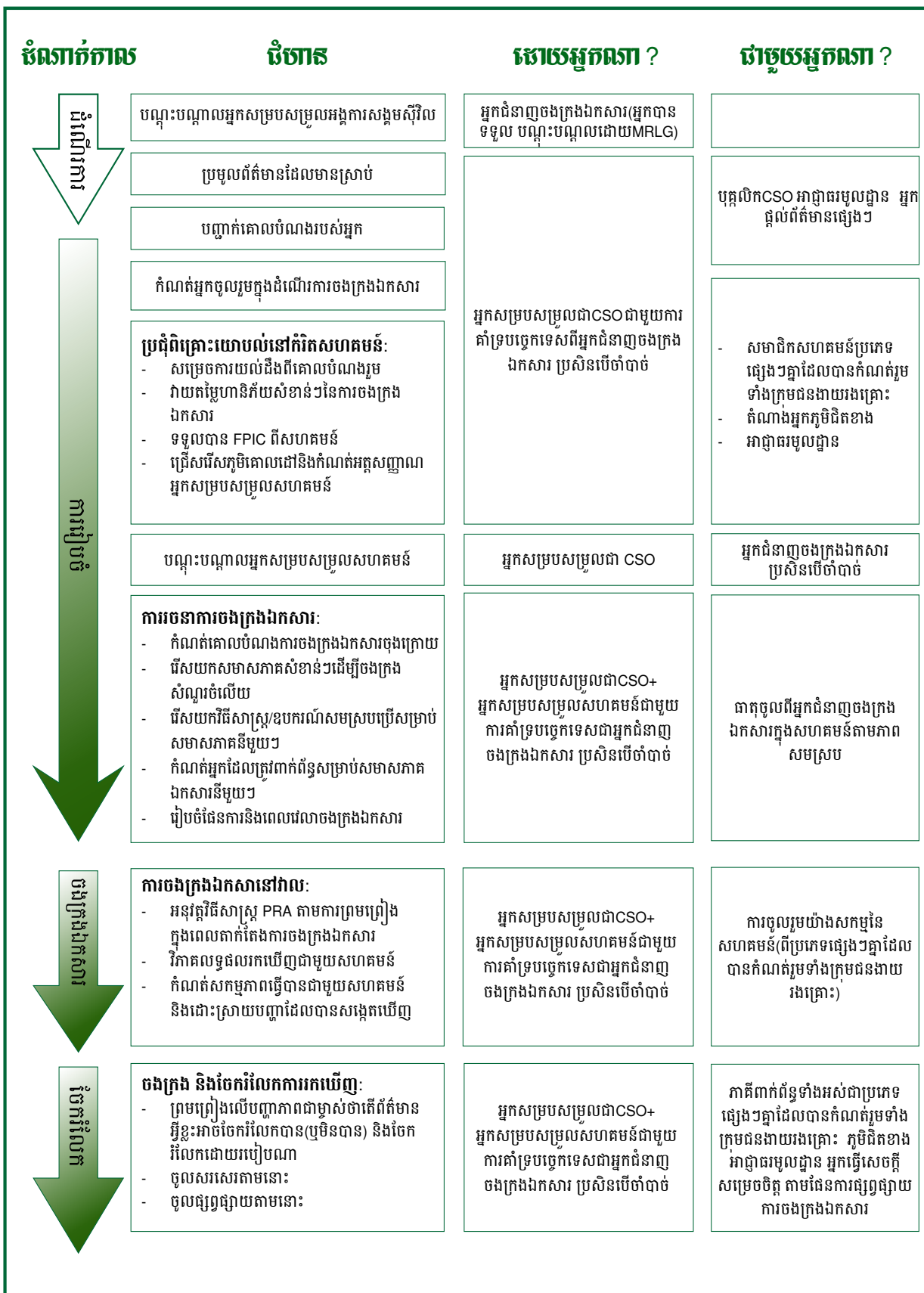
រូបភាពទី១ នៅទំព័របន្ទាប់បង្ហាញពីដំណាក់កាលសំខាន់ៗនៃដំណើរការចងក្រងឯកសារនៃការកាន់កាប់ដីបែបប្រពៃណី រួមទាំងការបណ្តុះបណ្តាល ការរៀបចំ ការអនុវត្ត និងការចែករំលែកលទ្ធផល និងជំហានដែលត្រូវអនុវត្តតាមក្នុងដំណាក់កាលនីមួយៗ។ វាក៏បង្ហាញផងដែរថាតើនរណាគួរតែជាអ្នកដឹកនាំជំហាន និងសកម្មភាពទាំងនោះ និងអ្នកណាដែលត្រូវចូលរួម។

ជំពូកទី ២ ណែនាំអំពីទស្សនទានជុំវិញសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណី សិទ្ធិកាន់កាប់ និងសិទ្ធិអចលនទ្រព្យ ហើយណែនាំគោលការណ៍ និងវិធីសាស្ត្រសំខាន់ៗនៃការស្រាវជ្រាវបែបចូលរួមដើម្បីធ្វើសកម្មភាព (participatory action research)។ ជំពូកទី ៣ ផ្តល់នូវការណែនាំជាជំហានៗអំពីដំណាក់កាលរៀបចំ មុនពេលដំណើរការចងក្រងឯកសារ។ នេះរួមបញ្ចូលទាំងការណែនាំសម្រាប់ការប្រមូលព័ត៌មានសារវត្ថានៅមូលដ្ឋាន ការកំណត់អត្តសញ្ញាណអ្នកពាក់ព័ន្ធសំខាន់ៗ និងរបៀបចូលរួមជាមួយពួកគេ ការជ្រើសរើសទីតាំងដើម្បីចងក្រងឯកសារ និងការយល់ព្រមលើគោលដៅចម្បងនៃការចងក្រងឯកសារសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណីជាមួយសហគមន៍ដែលបានជ្រើសរើស។ ការរៀបចំក៏រួមបញ្ចូលផងដែរនូវការបង្កើតការវាយតម្លៃហានិភ័យ និងយុទ្ធសាស្ត្រសម្រាប់កាត់បន្ថយជម្លោះ និងការទទួលបានការយល់ព្រមដោយសេរីនិងជាមុន និងមានព័ត៌មាន(FPIC)ពីសហគមន៍។ ជំពូកទី ៤ ផ្តល់យោបល់អំពីរបៀបបណ្តុះបណ្តាលអ្នកសម្របសម្រួលសហគមន៍ និងបង្កើតដំណើរការរៀបចំឯកសាររួមគ្នាជាមួយអ្នកតំណាងសហគមន៍។ អ្នកប្រើនឹងត្រូវបានណែនាំតាមរយៈការសម្រេចចិត្តដូចជាទិដ្ឋភាពនៃសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណីដែលត្រូវផ្តោត (ដើម្បីឆ្លុះបញ្ចាំងពីគោលបំណង) អ្នកដែលគួរតែចូលរួមក្នុងការចងក្រងឯកសារសមាសធាតុនីមួយៗ និងវិធីសាស្ត្រ និងឧបករណ៍អ្វីខ្លះដែលត្រូវប្រើ។

ជំពូកទី ៥ នៃសៀវភៅណែនាំនេះណែនាំអំពីធាតុផ្សំសំខាន់ៗនៃសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណីដែលអាចចងក្រងជាឯកសារបាន។ ធាតុទាំងនេះរួមមាន ព័ត៌មានមូលដ្ឋាននៃភូមិ ប្រវត្តិនៅមូលដ្ឋាន ការប្រើប្រាស់ដីធ្លី និងការគ្រប់គ្រងដីធ្លី ការកាន់កាប់ និងការផ្ទេរធនធាន ស្ថាប័ន ការដោះស្រាយជម្លោះជីវភាពរស់នៅ និងទិដ្ឋភាពវប្បធម៌នៃដីធ្លី។ ធាតុផ្សំនីមួយៗទាំងនេះត្រូវបានពន្យល់ជាមួយនឹងសំណួរស្រាវជ្រាវដែលបានស្នើសម្រាប់អ្នកសម្របសម្រួល និងវិធីសាស្ត្រដែលបានស្នើឡើង។ ជំពូកនេះក៏ពណ៌នាអំពីឧបករណ៍សំខាន់ៗក្នុងការប្រើប្រាស់និងនីតិវិធីដែលត្រូវអនុវត្តតាម នៅពេលចងក្រងឯកសារធាតុផ្សំនីមួយៗនៃសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណី រួមទាំងការធ្វើផែនទី ការពិភាក្សាជាក្រុម ការសំភាសន៍ផ្សេងៗ និងការសង្កេតនៅមូលដ្ឋាន។

តំបន់ការពារអូរឡុង (CPA) ស្ថិតក្នុងតំបន់សហគមន៍ឃុំកុកឡាក់ ស្រុករើនសៃ (រូបថត៖ អង្គការសមាគមខ្មែរលើកនគីរី)

ប្រភព៖ Allaverdian et al. (២០១៨, ទំព័រទី១៤)

រូបភាពទី១៖ ដ្យាក្រាមជំហាននៃដំណើរការចងក្រងឯកសារទាំងមូល

២. ការចងក្រងឯកសារសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណី៖ ទិដ្ឋភាពទូទៅ និងវិធីសាស្ត្រ

២.១ គោលការណ៍គ្រឹះសម្រាប់ដំណើរការចងក្រងឯកសារ

ការចងក្រងឯកសារគួរត្រូវអនុវត្តតាមការតម្រង់ទិសជាមូលដ្ឋាននៃដំណើរការស្រាវជ្រាវសកម្មភាពដោយមានការចូលរួម (PAR) និងផ្តល់សិទ្ធិអំណាចសម្រាប់សហគមន៍។ ផ្នែកខាងក្រោមបង្ហាញអំពីគោលការណ៍មួយចំនួនដើម្បីឱ្យមានការចូលរួមដ៏មានអត្ថន័យ និងភាពជាម្ចាស់សហគមន៍នៅក្នុងដំណើរការចងក្រងឯកសារ។ ព័ត៌មានជំនួយសម្រាប់ការសម្រេចបាននូវ ព័ត៌មានដែលមានគុណភាពនិងគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ ក៏ត្រូវបានផ្តល់ជូនផងដែរ។

២.១.១ គោលការណ៍ជាមូលដ្ឋាននៃវិធីសាស្ត្រចងក្រងឯកសារ

វិធីសាស្ត្រចងក្រងឯកសារគួរតែអនុវត្តតាមគោលការណ៍ជាមូលដ្ឋាននៃការស្រាវជ្រាវបែបសកម្មភាពដោយមានការចូលរួម(PAR) ដែលមានលក្ខណៈជាការចូលរួម ប្រកបដោយបរិយាប័ន ភាពបត់បែន និងបង្កាត់បង្ហាញ។ ការចូលរួមមានន័យថាសហគមន៍ដើរតួនាទីយ៉ាងសកម្មក្នុងការកសាងដំណើរការស្រាវជ្រាវ បង្កើតចំណេះដឹង និងការប្រើប្រាស់ចំណេះដឹងដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាដែលពួកគេរកឃើញ ។ មានន័យថា សហគមន៍មានការគ្រប់គ្រង និងភាពជាម្ចាស់លើដំណើរការចងក្រងឯកសារ និងលទ្ធផល។

ការចងក្រងឯកសារដោយមានការចូលរួមមានន័យថាសហគមន៍មានការចូលរួមយ៉ាងពេញលេញនៅក្នុង៖

- ការកំណត់គោលបំណងនៃចងក្រងឯកសារ និងការរចនាការស្រាវជ្រាវ។
- ចូលរួមក្នុងការពិភាក្សាជាក្រុមផ្សេងៗ។
- ពិភាក្សា និងវិភាគលទ្ធផល។ និង
- កំណត់សកម្មភាពដែលអាចកើតមាន ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាដែលបានកំណត់។

ដើម្បីធ្វើឱ្យការចងក្រងឯកសារនេះមានប្រសិទ្ធភាព សមាជិកសហគមន៍ត្រូវតែត្រូវបានបណ្តុះបណ្តាលជាអ្នកសម្របសម្រួល (សូមមើលផ្នែកទី ៤) ។ តួនាទីសំខាន់របស់អ្នកសម្របសម្រួលសហគមន៍លើសពីការប្រមូល និងកត់ត្រាព័ត៌មាន។ តួនាទីរបស់ពួកគេគឺដើម្បីនាំយកសមាជិកសហគមន៍ចម្រុះមករួមគ្នាដើម្បីបង្កើតការយល់ដឹងរួមអំពីគោលបំណង និងគោលដៅនៃការចងក្រងឯកសារ ដើម្បីលើកកម្ពស់ការពិភាក្សា និងសម្រួលដល់ការវិភាគ និងការរៀនសូត្ររួមគ្នា។ ការសង្កត់ធ្ងន់លើការពិភាក្សាជាក្រុមនៅក្នុងវិធីសាស្ត្រគឺដើម្បីបង្កើតកន្លែងសម្រាប់សមាជិកសហគមន៍ដើម្បីឆ្លុះបញ្ចាំងពីស្ថានភាពបច្ចុប្បន្នរបស់ពួកគេ អ្វីដែលពួកគេចង់ផ្លាស់ប្តូរ និងរបៀបដែលពួកគេអាចធ្វើឱ្យការផ្លាស់ប្តូរទាំងនោះក្លាយជាការពិត។

ដូចគ្នាផងដែរ ការចងក្រងឯកសារគួរតែប្រកបដោយបរិយាប័ន។ ដើម្បីឱ្យមានបរិយាប័ន ដំណើរការចងក្រងឯកសារគួរមានការចូលរួមពីក្រុមជនជាតិផ្សេងៗ មនុស្សចាស់ យុវជន និងក្រុមដែលងាយរងគ្រោះ (ដូចជាជនចំណាកស្រុក អ្នកគ្មានដីស្រ្តី និងជនពិការ)។ ក្រុមទាំងនេះចាំបាច់ត្រូវកំណត់អត្តសញ្ញាណ ហើយគួរតែមានយុទ្ធសាស្ត្រច្បាស់លាស់សម្រាប់របៀបដាក់បញ្ចូលពួកគេនៅក្នុងដំណើរការរៀបចំឯកសារ។ ការរួមបញ្ចូលមានសារៈសំខាន់ណាស់ ដើម្បីឱ្យផលប្រយោជន៍ចម្រុះអាចត្រូវបានចាប់យកនៅក្នុងដំណើរការ។

ជាងនេះទៅទៀត ដំណើរការចងក្រងឯកសារគឺអាចបត់បែនបាននិងមានការបង្កាត់បង្ហាញ។ វាមានន័យថាការផ្តោតអារម្មណ៍នៃការស្រាវជ្រាវអាចផ្លាស់ប្តូរនៅពេលដែលអ្នកចូលរួមអភិវឌ្ឍការយល់ដឹងរបស់ពួកគេអំពីអ្វីដែលឯកសារនេះគឺអំពី និងហេតុអ្វីបានជាវាសំខាន់សម្រាប់ពួកគេ។ ពេញមួយដំណើរការ សំណួរថ្មីអាចកើតឡើង ដែលអាចផ្លាស់ប្តូរទិសដៅនៃការសិក្សា។ ភាពបត់បែននេះអាចកើតឡើងបន្ទាប់ពីការវិភាគ និងការឆ្លុះបញ្ចាំងលើបរិបទ និងព័ត៌មានថ្មី។

វាមានសារៈសំខាន់ណាស់ក្នុងការកសាងទំនុកចិត្ត និងជៀសវាងការយល់ច្រឡំអំពីដំណើរការចងក្រងឯកសារ។ ដើម្បីធ្វើដូច្នោះ គោលបំណង និងដំណើរការនៃការចងក្រងឯកសារគួរតែច្បាស់លាស់ និងតម្លាភាព។ ការពិភាក្សាបើកចំហគួរធ្វើឡើងជាមួយសមាជិកសហគមន៍ក្នុងដំណាក់កាលរៀបចំ កិច្ចប្រជុំរៀបចំផែនការភូមិ ហើយនៅពេលដែលលទ្ធផលត្រូវបានចែករំលែក និងផ្ទៀងផ្ទាត់។

ជាចុងក្រោយ សហគមន៍ដែលមានដីប្រើប្រាស់ជាលក្ខណៈប្រពៃណីត្រូវបានចងក្រងជាឯកសារគួរតែគ្រប់គ្រង និងធ្វើជាម្ចាស់ទិន្នន័យដែលប្រមូលបាន។ សហគមន៍ប្រហែលជាមិនចង់បង្ហាញព័ត៌មានមួយចំនួនជាសាធារណៈ ដូចជាវត្តមានព្រៃឈើដីមានតម្លៃ និងប្រភេទសត្វជិតផុតពូជ ដែលអាចទាក់ទាញអ្នកទន្ទ្រានយកដី និងអ្នកបរបាញ់សត្វព្រៃ។ អង្គការសង្គមស៊ីវិលដែលសម្របសម្រួលឯកសារគួរតែពិភាក្សាជាមុនជាមួយសហគមន៍អំពីរបៀបដែលព័ត៌មាននឹងត្រូវបានចែករំលែក និងប្រើប្រាស់។ សហគមន៍ត្រូវតែយល់ព្រមលើទិន្នន័យដែលអាចចែករំលែកបាន ថាតើវាអាចចែករំលែកជាមួយអ្នកណា និងសម្រាប់គោលបំណងអ្វី(សូមមើលជំហានទី៥ ក្នុងផ្នែកទី ៣)។

២.១.២ គោលការណ៍សំខាន់ៗដើម្បីទទួលបានព័ត៌មានប្រកបដោយគុណភាព

ដើម្បីទទួលបានព័ត៌មានប្រកបដោយគុណភាព យើងគួរតែ ពិនិត្យពីប្រភពជាច្រើនដោយប្រើឧបករណ៍ច្រើនយ៉ាង។ ជាឧទាហរណ៍ គ្រួសារដែលមានទ្រព្យសម្បត្តិ និងក្រីក្រអាចមានការយល់ដឹងខុសគ្នាអំពីលទ្ធភាពទទួលបាន និងសិទ្ធិទទួលបានធនធានជាក់លាក់នៅក្នុងភូមិ។ បុរស និងស្ត្រីក៏អាចមានអាទិភាព និងតម្រូវការផ្សេងគ្នាផងដែរ។ ការកំណត់តំបន់នៃភាពមិនស៊ីសង្វាក់គ្នា ឬការមិនចុះសម្រុងគ្នាទាក់ទងនឹងចំណេះដឹង និងការយល់ដឹងរបស់ប្រជាជនអំពីបញ្ហានៅក្នុងភូមិ គឺមានប្រយោជន៍ ហើយបើកចំហការពិភាក្សា។

វិធានការមួយទៀតគឺត្រូវដឹងពីភាពលំអៀង ហើយព្យាយាមកាត់បន្ថយវា។ ភាពលំអៀងអាចមកពីអ្នកសម្របសម្រួលខ្លួនឯង ឬពីអ្នកផ្តល់ព័ត៌មាន។ វាមានទម្រង់ផ្សេងៗគ្នា រួមទាំងភាពលំអៀងយេនឌ័រ ភាពលំអៀងទ្រព្យសម្បត្តិ ភាពលំអៀងផ្នែកទីកន្លែង ភាពលំអៀងពេលវេលា និងភាពលំអៀងនៃការរំពឹងទុក។ វិធីសាស្ត្រ ទីតាំង ឬពេលវេលានៃឯកសារក៏អាចមានឥទ្ធិពលលើភាពលំអៀងផងដែរ។ មធ្យោបាយសំខាន់មួយដើម្បីគ្រប់គ្រងភាពលំអៀងគឺដើម្បីធានាថាទស្សនៈរបស់ក្រុមមិនត្រូវបានគេជឿខុសថាតំណាងឱ្យស្ថានភាព ឬមតិរបស់ប្រជាជនទាំងមូល។ ដំណើរការរួមបញ្ចូលនឹងជួយធានាការយល់ដឹងនេះ។

ការបំប្លែងសំណួរស្រាវជ្រាវទៅជាសំណួរពិភាក្សាក៏អាចជួយបង្កើតការឆ្លើយតបប្រកបដោយគុណភាពផងដែរ។ អ្នកសម្របសម្រួលនឹងត្រូវបកប្រែសំណួរស្រាវជ្រាវធំៗទៅជាសំណួរដែលតូចៗ និងសាមញ្ញជាង ដែលត្រូវបានសម្របតាមចំណេះដឹង និងបទពិសោធន៍រស់នៅរបស់អ្នកចូលរួមក្នុងការពិភាក្សា ឬសម្ភាសន៍។ ពួកគេក៏នឹងត្រូវកំណត់អត្តសញ្ញាណឧបករណ៍សមស្របផងដែរ ដើម្បីឱ្យមនុស្សគិតអំពីបញ្ហាជាក់លាក់ ដើម្បីបង្ហាញព័ត៌មានដែលត្រូវការ។

ឧបករណ៍ដែលមើលឃើញ (ដូចជាចំណាត់ថ្នាក់ទ្រព្យសម្បត្តិ ប្រតិទិនតាមរដូវកាល និងផែនទីគំនូរព្រាង) មានប្រយោជន៍និងប្រកបដោយមេត្រីភាពសម្រាប់អ្នកចូលរួម។ ឧបករណ៍ទាំងនេះអាចជួយពួកគេបង្កើតព័ត៌មានប្រកបដោយអត្ថន័យនិងគុណភាព។ ទោះយ៉ាងណាក៏ដោយ ឧបករណ៍គួរតែត្រូវបានប្រើដោយភាពបត់បែន និងសមស្របទៅតាមព័ត៌មានដែលត្រូវការ។ ដូចគ្នានេះផងដែរ វាជាការសំខាន់ក្នុងការគិតអំពីរបៀបដែលឧបករណ៍មួយនឹងជួយរៀបចំរចនាសម្ព័ន្ធការពិភាក្សាជាក្រុមក្នុងចំណោមអ្នកចូលរួម។

ការចូលរួមក្នុងសកម្មភាពជីវិតប្រចាំថ្ងៃរបស់អ្នកភូមិក៏ជួយឱ្យទទួលបានព័ត៌មានដ៏ទូលំទូលាយ និងប្រកបដោយគុណភាព ផងដែរ។ ប្រសិនបើអ្នកសម្របសម្រួលអង្គការសង្គមស៊ីវិល គឺជាអ្នកខាងក្រៅភូមិ វាជារឿងសំខាន់ក្នុងការចូលរួមក្នុង សកម្មភាពប្រចាំថ្ងៃរបស់អ្នកភូមិ ដើម្បីសង្កេតមើលទម្លាប់របស់ពួកគេ ប្រសិនបើគេអនុញ្ញាត។ ពេលល្ងាចគឺជាពេលវេលា ដ៏ល្អដើម្បីចែករំលែកគំនិត និងរឿងរ៉ាវក្នុងបរិយាកាសក្រៅផ្លូវការ។ ការចំណាយពេលវេលាជាមួយអ្នកភូមិតាមរបៀបធម្មតា និងធម្មជាតិនឹងជួយបង្កើតទំនាក់ទំនង និងការជឿទុកចិត្ត ដែលមានសារៈសំខាន់ចំពោះភាពជោគជ័យនៃឯកសារ។

ជាចុងក្រោយ ការប្រមូលទិន្នន័យគួរតែធ្វើឡើងប្រកបដោយក្រមសីលធម៌។ នៅពេលអនុវត្ត ការស្រាវជ្រាវសកម្មភាព ដោយចូលរួម ជាមួយអ្នកចូលរួម សូមអនុវត្តតាមគោលការណ៍សីលធម៌ខាងក្រោម៖

- គ្មាន គ្រោះថ្នាក់៖ អ្នកចូលរួមមិនគួរទទួលបាននូវហានិភ័យនៃការខូចខាតផ្លូវចិត្ត ឬរាងកាយ(សូមមើលជំហានទី ៥ ស្តីពីការវាយតម្លៃហានិភ័យក្នុងផ្នែកទី ៣)។
- អនាមិក៖ នៅពេលចែករំលែកការរកឃើញ ជៀសវាងការកំណត់អត្តសញ្ញាណបុគ្គលជាក់លាក់ ឬក្រុមបុគ្គល លើកលែងតែមានការយល់ព្រមជាពិសេស។ ព័ត៌មានលម្អិតផ្ទាល់ខ្លួនគួរតែត្រូវបានដកចេញ ដើម្បីឱ្យអ្នកឆ្លើយតប នៅតែអនាមិក។
- ការសម្ងាត់៖ នៅពេលដែលបុគ្គលណាម្នាក់បង្ហាញការពិត និងមតិឆន់ ចាំបាច់ត្រូវធានាថាអត្តសញ្ញាណរបស់ ពួកគេនៅតែរក្សាការសម្ងាត់ ជាពិសេសនៅពេលដែលវាជាព័ត៌មានរសើប។
- អព្យាក្រឹតភាព៖ អ្នកសម្របសម្រួលគួរតែរក្សាអព្យាក្រឹត និងជៀសវាងការកាន់ជើងម្ខាងៗ។ ពួកគេគួរតែស្តាប់អ្នក ពាក់ព័ន្ធផ្សេងៗដោយមិនរិះគន់ ឬវិនិច្ឆ័យពួកគេ។

៣. ដំណាក់កាលរៀបចំចងក្រងឯកសារ

៣.១ ទិដ្ឋភាពទូទៅនៃជំហានសំខាន់ៗនៅក្នុងដំណាក់កាលរៀបចំ

ដំណាក់កាលនៃការរៀបចំនេះគឺមានសារៈសំខាន់សម្រាប់ធានាថាឯកសារបំពេញតម្រូវការសហគមន៍ និងពាក់ព័ន្ធនឹង សហគមន៍គោលដៅតាំងពីដំបូង។ ខាងក្រោមនេះគឺជាសេចក្តីសង្ខេបនៃជំហានសំខាន់ៗក្នុងដំណាក់កាលរៀបចំ។

ជំហានទី១៖ ការបណ្តុះបណ្តាលអ្នកសម្របសម្រួលអង្គការសង្គមស៊ីវិល

ដើម្បីអាចសម្របតាមក្របខណ្ឌការចងក្រងឯកសារទៅនឹងគោលបំណងផ្ទាល់របស់ពួកគេ និងបរិបទក្នុងស្រុក អ្នកសម្របសម្រួលអង្គការសង្គមស៊ីវិលចាំបាច់ត្រូវទទួលបានការបណ្តុះបណ្តាលអំពីដំណើរការនេះ។ ផ្នែកទី ៤ ផ្តល់ព័ត៌មានលម្អិតអំពីការបណ្តុះបណ្តាល។

ជំហានទី ២៖ ប្រមូលព័ត៌មានដែលមានស្រាប់ និងសិក្សាអំពីតំបន់គោលដៅ

សាវតារនៃព័ត៌មានអំពីសិទ្ធិកាន់កាប់ដីធ្លី ការប្រើប្រាស់ដីជម្លោះប្រវត្តិសាស្ត្រ និងប្រព័ន្ធបែបប្រពៃណីមានសារៈសំខាន់សម្រាប់ការវាយតម្លៃពីភាពពាក់ព័ន្ធ និងលទ្ធភាពក្នុងការចងក្រងឯកសារនៅក្នុងសហគមន៍គោលដៅ។ ប្រមូលព័ត៌មានទាំងនោះពីរបាយការណ៍ អត្ថបទព័ត៌មាន និងឯកសារគម្រោងពីអតីតកាល និងបច្ចុប្បន្នរបស់ភ្នាក់ងាររដ្ឋាភិបាល ក្រុមហ៊ុន និងអង្គការសង្គមស៊ីវិលអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល ដែលធ្វើការនៅក្នុងតំបន់។ សូមព្យាយាមស្វែងយល់អំពីគោលនយោបាយ និងច្បាប់ពាក់ព័ន្ធផងដែរ។ ប្រសិនបើអ្នកបានធ្វើការនៅក្នុងតំបន់នោះសូមពិនិត្យមើលគម្រោងមុនៗសម្រាប់ព័ត៌មានពាក់ព័ន្ធអំពីសិទ្ធិកាន់កាប់ និងការប្រើប្រាស់ធនធាន។ ការវិភាគត្រឹមត្រូវនៃសាវតារនៃព័ត៌មាននឹងជូនដំណឹងដល់ការវាយតម្លៃរបស់អ្នកពាក់ព័ន្ធ ផែនការ ការយល់ព្រមដោយសេរី ជាមុន និងមានព័ត៌មាន និងការវាយតម្លៃហានិភ័យ។

វាមានសារៈសំខាន់ណាស់ក្នុងការប្រមូលផ្តុំផែនទីធនធាន និងទីតាំងជាព័ត៌មានសាវតារ។ ផែនទីភូមិអាចទាញយកបានពី Google Earth ហើយផែនទីធនធាន (ដូចជាការប្រែប្រួលគម្របព្រៃឈើ)អាចទាញយកបានពីអង្គការឃ្នាំមើលព្រៃឈើពិភពលោក។ ឬប្រើ Google Map នៅលើស្ថាតហ្វូន ឬកុំព្យូទ័រដើម្បីបង្កើតផែនទីដែលអ្នកត្រូវការ។ អ្នកអាចដាក់គម្រោងផែនទីលើអេក្រង ឬបោះពុម្ពវាលើក្រដាសធំ ដើម្បីសម្រួលដល់ការពិភាក្សាជាមួយសហគមន៍ក្នុងអំឡុងពេលវគ្គផែនទី។

ជំហានទី ៣៖ បញ្ជាក់គោលបំណងរបស់អ្នក

វាមានសារៈសំខាន់ណាស់ដែលគេត្រូវគោលបំណងចងក្រងឯកសារច្បាស់លាស់ពីព្រោះគោលបំណងកំណត់ប្រភេទព័ត៌មានដែលត្រូវប្រមូល និងវិធីសាស្ត្រដែលត្រូវប្រើ។ យ៉ាងណាក៏ដោយ គោលបំណងត្រូវតែបំពេញតម្រូវការសហគមន៍គោលដៅ។ ខាងក្រោមនេះគឺជាគោលបំណងឧទាហរណ៍មួយចំនួន៖

- កំណត់អ្វីដែលត្រូវផ្លាស់ប្តូរនៅក្នុងសហគមន៍មូលដ្ឋាន និងប្រព័ន្ធបែបប្រពៃណី។
- ការពារប្រឆាំងនឹងការរំលោភយកដីដែលមានស្រាប់ ឬនាពេលអនាគត។
- ផ្តល់ភស្តុតាងដើម្បីមានឥទ្ធិពលលើគោលនយោបាយ និងការអនុវត្តរបស់រដ្ឋាភិបាល រួមទាំងការបង្កើតនីតិវិធីសម្រាប់ការទទួលស្គាល់សិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណី។
- បង្កើតដំណើរការសិក្សាដែលសហគមន៍ត្រូវបានរៀបចំបន្ថែមទៀតដើម្បីអះអាងអំពីសិទ្ធិដីធ្លីរបស់ពួកគេ ប្រឆាំងនឹងការប្រជែងផលប្រយោជន៍ ឬក្នុងការរៀបចំសម្រាប់កម្មវិធីរដ្ឋាភិបាលជាយថាហេតុណាមួយដើម្បីទទួលស្គាល់ជាផ្លូវការនូវសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណី។
- រក្សាចំណេះដឹង វប្បធម៌ និងទំនៀមទម្លាប់ប្រពៃណីពីមួយជំនាន់ទៅមួយជំនាន់។

សម្រាប់អង្គការសង្គមស៊ីវិល/អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ការចងក្រងឯកសារស្តីពីសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណីអាចប្រើប្រាស់ដើម្បីធ្វើការតស៊ូមតិផ្នែកលើភស្តុតាងសម្រាប់ច្បាប់ និងគោលនយោបាយ ដោះស្រាយការទន្ទ្រានយកដី ឬទប់ស្កាត់ការទន្ទ្រានយកដីនាពេលអនាគត ឬពង្រឹងការគ្រប់គ្រងដីសហគមន៍ និងធនធាន។ វាមានសារៈសំខាន់ណាស់ក្នុងការផ្តោតលើគោលបំណងមួយដែលអាចត្រូវបានដោះស្រាយយ៉ាងហ្មត់ចត់នៅក្នុងវិសាលភាពនៃធនធានដែលមាន។

ជំហានទី ៤: កំណត់អ្នកចូលរួមក្នុងដំណើរការចងក្រងឯកសារ

ការកំណត់អត្តសញ្ញាណក្រុម និងបុគ្គលដែលនឹងចូលរួមក្នុង ការចងក្រងឯកសារក្នុងដំណាក់កាលនីមួយៗ និង ការកំណត់តួនាទី និងទំនួលខុសត្រូវរបស់ពួកគេនឹងបង្កើនឱកាសនៃភាពជោគជ័យ និងភាពជាម្ចាស់។ វាចាំបាច់ណាស់ ក្នុងការគូសវាសភាគីពាក់ព័ន្ធក្នុងដំណាក់កាលផ្សេងៗគ្នា ចាប់ពីដំណាក់កាលដំបូងនៃការស្វែងរកការអនុញ្ញាតជាផ្លូវការ ពីអាជ្ញាធរពាក់ព័ន្ធដល់ការប្រជុំពិគ្រោះយោបល់(ប្រសិនបើចាំបាច់) និងរៀបចំផែនការដំបូងជាមួយតំណាងសហគមន៍ ចូលរួមក្នុងសកម្មភាពរៀបចំឯកសារ រហូតដល់ដំណាក់កាលចុងក្រោយនៃ ការចងក្រងព័ត៌មាន ការចែករំលែក និង ការប្រើប្រាស់លទ្ធផលសម្រាប់ការឆ្លុះបញ្ចាំងផ្ទៃក្នុង និងការតស៊ូមតិខាងក្រៅ។

ការកំណត់អត្តសញ្ញាណអ្នកសម្របសម្រួលសហគមន៍បានត្រឹមត្រូវ ដែលនឹងជួយសម្រួល និងសម្របសម្រួលចងក្រង ឯកសារគឺមានសារៈសំខាន់។ អ្នកសម្របសម្រួលសហគមន៍នឹងត្រូវទទួលបានការបណ្តុះបណ្តាលអំពីដំណើរការចងក្រង ឯកសារនិងវិធីសាស្ត្រ និងដើម្បីបញ្ជាក់អំពីតួនាទី និងការរំពឹងទុករបស់ពួកគេ។ ដូចគ្នាផងដែរ ជំហាននេះពាក់ព័ន្ធនឹង ការកំណត់អត្តសញ្ញាណក្រុម និងបុគ្គលនៅក្នុងសហគមន៍ដែលនឹងផ្តល់ព័ត៌មានតាមរយៈឧបករណ៍ប្រមូលទិន្នន័យផ្សេងៗ គ្នាដូចជាការពិភាក្សាក្រុម ការសម្ភាសន៍ និងការស្ទង់មតិតាមគ្រួសារ។ អាស្រ័យលើ គោលបំណង អ្នកតំណាងមក ពីទីភ្នាក់ងាររដ្ឋាភិបាល អង្គការជនជាតិដើមភាគតិច និងសហគមន៍ជិតខាងអាចត្រូវបានកំណត់ថាជាអ្នកចូលរួម។ ផែនការដើម្បីចូលរួមជាមួយគ្នាទាំងនេះគួរតែត្រូវបានធ្វើឡើងនៅក្នុងការពិគ្រោះយោបល់ជាមួយសហគមន៍គោលដៅ ក្នុងអំឡុងពេលកិច្ចប្រជុំនៅក្នុងដំណាក់កាលដំបូងនៃផែនការ។ ការភ្ជាប់ភ្នាក់ងាររដ្ឋាភិបាល ឬអាជ្ញាធរមូលដ្ឋានអាច បង្កើនការគាំទ្ររបស់ពួកគេសម្រាប់ដំណើរការចងក្រងឯកសារ និងលទ្ធផល ព្រមទាំងបង្កើនការយល់ដឹងរបស់ពួកគេ អំពីប្រព័ន្ធបែបប្រពៃណី។ យ៉ាងណាក៏ដោយ ការចូលរួមរបស់ពួកគេអាចរារាំងសហគមន៍ពីការចែករំលែកព័ត៌មាន ដោយសេរី និងពិភាក្សាដោយបើកចំហអំពីបញ្ហា។ ដូច្នេះ យុទ្ធសាស្ត្រនៃការចូលរួមយ៉ាងប្រុងប្រយ័ត្នត្រូវបានពិភាក្សា ជាមួយសហគមន៍។

ជំហានទី ៥: អនុវត្តដំណើរការពិគ្រោះយោបល់សហគមន៍

ជំហាននេះពាក់ព័ន្ធនឹងការរៀបចំកិច្ចប្រជុំពិគ្រោះយោបល់តាមភូមិជាមួយសហគមន៍សំខាន់ៗ និងអ្នកពាក់ព័ន្ធផ្សេងទៀតដែល បានកំណត់ក្នុងជំហានទី ៤ ។ អ្នកពាក់ព័ន្ធទាំងនេះអាចជាអ្នកដឹកនាំមូលដ្ឋាន ក្រុមចាស់ទុំ អ្នកដឹកនាំក្រុមសង្គមស៊ីវិល និង ប្រធាននាយកដ្ឋាន។ កំណត់តាមលំដាប់លំដោយ និងសមាសភាពនៃកិច្ចប្រជុំ ថាតើអ្នកចង់រៀបចំការប្រជុំដាច់ដោយឡែក ជាមួយក្រុមផ្សេងៗគ្នា ឬកិច្ចប្រជុំពហុភ្នាក់ងារ។

ចាប់ផ្តើមដំណើរការដោយផ្តល់នូវសាវតារព័ត៌មានសំខាន់ៗដែលពន្យល់ពីមូលហេតុដែលអ្នកគិតថាវាមានសារៈសំខាន់សម្រាប់ សហគមន៍ក្នុងការចងក្រងឯកសារសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណី។ នៅឯកិច្ចប្រជុំពិគ្រោះយោបល់ មានគោលបំណង៖

- ការយល់ដឹងរួមអំពីគោលបំណងនៃការចងក្រងឯកសារ (សូមមើលជំហានទី២)។
- ពិភាក្សាអំពីហានិភ័យដែលអាចកើតមាននៃការចងក្រង ឯកសារ (ឧ. ជម្លោះ) និងរបៀបបន្ថយ ឬកាត់បន្ថយការចងក្រង។
- យល់ព្រមលើវិធីដើម្បីទទួលបានការយល់ព្រមដោយសេរី ជាមុន និងបានជូនដំណឹង (ការយល់ព្រមដោយសេរីជាមុន និងមានព័ត៌មាន) ពីសហគមន៍សម្រាប់ដំណើរការចងក្រងឯកសារ។
- ព្រមព្រៀងលើទីតាំងភូមិដែលបានជ្រើសរើស និងកំណត់អ្នកសម្របសម្រួលសហគមន៍។

វាយតម្លៃហានិភ័យដែលអាចកើតមាន និងវិធីកាត់បន្ថយហានិភ័យ

នៅឯកិច្ចប្រជុំពិគ្រោះយោបល់ និងរៀបចំផែនការសហគមន៍ វាមានសារៈសំខាន់ណាស់ក្នុងការពិភាក្សាអំពីហានិភ័យ ដែលអាចកើតមាននៃការចងក្រងឯកសារអំពីសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណី និងរបៀបដោះស្រាយជាមួយពួកគេ។

ប៉ុន្តែដើម្បីឱ្យមានប្រសិទ្ធភាព ការវាយតម្លៃហានិភ័យក៏ត្រូវបានធ្វើឡើងតាមរយៈការពិភាក្សាក្រៅផ្លូវការ និងបុគ្គល ផ្សេងទៀតជាមួយអ្នកជាធនធានមនុស្សសំខាន់ៗ។ លទ្ធភាព និងភាពធ្ងន់ធ្ងរនៃផលវិបាកនៃហានិភ័យដែលបានកំណត់ នីមួយៗ ត្រូវតែត្រូវបានវាយតម្លៃឱ្យបានហ្មត់ចត់។ បន្ទាប់មក ផែនការ ឬយុទ្ធសាស្ត្រសម្រាប់កាត់បន្ថយហានិភ័យ ត្រូវតែត្រូវបានបង្កើតឡើងរួមគ្នាជាមួយសហគមន៍។

ការទទួលបានការយល់ព្រមដោយសេរី ជាមុននិងបានជូនដំណឹង (FPIC)

ការទទួលបានការយល់ព្រមដោយសេរី ជាមុន និងបានជូនដំណឹង(ការយល់ព្រមដោយសេរី ជាមុន និងមានព័ត៌មាន) ពីសហគមន៍គោលដៅគឺមានសារៈសំខាន់មុនពេលចាប់ផ្តើមការចងក្រងឯកសារ។ នៅពេលស្វែងរកគោលការណ៍ ការយល់ព្រមដោយសេរីជាមុន និងមានព័ត៌មាន វាមានសារៈសំខាន់ណាស់ក្នុងការកំណត់ ថាតើនរណាជាអ្នកមានអំណាច ក្នុងការសម្រេចចិត្តនៅក្នុងសហគមន៍ និងរបៀបទាក់ទងពួកគេ។ ក្នុងករណីជាច្រើនការសម្រេចចិត្តនឹងត្រូវធ្វើឡើងដោយ តំណាងពីភូមិក្នុងតំបន់ក្នុងការប្រជុំសហគមន៍។

ជ្រើសរើសទីតាំងភូមិ និងកំណត់អ្នកសម្របសម្រួលសហគមន៍

ប្រសិនបើការចងក្រងឯកសារមិនត្រូវបានស្នើសុំដោយសហគមន៍ទេ សូមព្យាយាមជ្រើសរើសភូមិដែលនៅជិត ដើម្បីធ្វើ ឱ្យដំណើរការនេះមានប្រសិទ្ធភាព និងលើកទឹកចិត្តដល់ការចែករំលែក និងសិក្សារវាងភូមិ។ ការជ្រើសរើសភូមិគោលដៅ អាចធ្វើឡើងនៅក្នុងកិច្ចប្រជុំពិគ្រោះយោបល់សហគមន៍ក្នុងដំណាក់កាលរៀបចំគម្រោង។ ការជ្រើសរើសភូមិគោលដៅ ដោយមានការចូលរួម និងតម្លាភាពនឹងបង្កើនការគាំទ្រសហគមន៍សម្រាប់និងភាពជាម្ចាស់នៃការចងក្រងឯកសារ និង លទ្ធផលរបស់វា ហើយនឹងកាត់បន្ថយហានិភ័យដែលអាចកើតមាន។ នៅពេលជ្រើសរើសភូមិគោលដៅ សូមព្យាយាម ស្វែងរកភូមិដែលមានភាពជាអ្នកដឹកនាំប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព ភាពអំណរសាទរអំពីការចងក្រងឯកសារ ការប្តេជ្ញាចិត្ត ក្នុងការដោះស្រាយជម្លោះដោយសន្តិវិធី ឬការគំរាមកំហែងពិតប្រាកដនៅលើទឹកដីរបស់ពួកគេ។ បន្ទាប់ពីជ្រើសរើស ទីតាំងភូមិ កំណត់អ្នកសម្របសម្រួលសហគមន៍នៅក្នុងភូមិនីមួយៗ ធានាឱ្យមានតំណាងគ្រប់គ្រាន់នៃក្រុមជនជាតិ ផ្សេងៗគ្នា ប្រសិនបើសិនជាភូមិមានជនជាតិចម្រុះ។

ជំហានទី ៦៖ បណ្តុះបណ្តាលអ្នកសម្របសម្រួលសហគមន៍ និងរៀបចំការសិក្សាការចងក្រងឯកសារសិទ្ធិកាន់កាប់ ជាលក្ខណៈប្រពៃណី

ទោះបីជាអ្នកសម្របសម្រួលអង្គការសង្គមស៊ីវិលដើរតួនាទីឈានមុខក្នុងការដឹកនាំដំណើរការចងក្រងឯកសារ ក៏ដោយក៏ពួកគេត្រូវតែបណ្តុះបណ្តាលអ្នកសម្របសម្រួលសហគមន៍ក្នុងបញ្ហាសិទ្ធិកាន់កាប់ដីធ្លី និងវិធីសាស្ត្ររៀបចំ ឯកសារដើម្បីឱ្យអ្នកចុងក្រោយមានតួនាទីធ្វើផែនការ និងសម្របសម្រួលសកម្ម។ នេះនឹងក្លាយជាការបង្វឹកជាក់ស្តែង ពេញមួយដំណើរការ ចាប់ពីការព្រាងការរចនាឯកសាររហូតដល់ការប្រតិបត្តិវា។ គោលការណ៍ណែនាំសម្រាប់ ដំណើរការបណ្តុះបណ្តាលអ្នកសម្របសម្រួលសហគមន៍ត្រូវបានរៀបរាប់លម្អិតនៅក្នុងជំពូកទី៥ ។

ជំហានទី ៧៖ បង្ហាញការចនាការចងក្រងឯកសារជាមួយសហគមន៍ និងអ្នកពាក់ព័ន្ធផ្សេងទៀត ដើម្បីទទួលបានមតិកែលម្អ

បន្ទាប់ពីធ្វើសេចក្តីព្រាងរចនាការចងក្រងឯកសារអ្នកសម្របសម្រួលសហគមន៍ដែលបានទទួលការបណ្តុះបណ្តាលគួរ រៀបចំកិច្ចប្រជុំមួយ (ឬកិច្ចប្រជុំច្រើន) ជាមួយភាគីពាក់ព័ន្ធដែលបានកំណត់ដើម្បីពិភាក្សា និងយល់ព្រមលើគោលបំណង នៃឯកសារសំណួរសំខាន់ៗដែលត្រូវដោះស្រាយអ្នកចូលរួម និងឧបករណ៍ដែលត្រូវប្រើ។ ការចូលរួមរបស់សហគមន៍ ផ្សេងទៀត និងអ្នកពាក់ព័ន្ធសំខាន់ៗផ្សេងទៀតនៅក្នុងដំណើរការចនាគឺមានសារៈសំខាន់ព្រោះវានឹងបង្កើតភាពជា ម្ចាស់នៃដំណើរការឯកសារ និងលទ្ធផលរបស់ពួកគេ។

លំនៅដ្ឋានជនជាតិដើមភាគតិច ក្នុងខេត្តរតនគិរី (រូបថត៖ អង្គការសមាគមខ្មែរលើរតនគិរី)

៤. ការបណ្តុះបណ្តាល

សៀវភៅណែនាំនេះអាចត្រូវបានប្រើដើម្បីបណ្តុះបណ្តាលអ្នកអនុវត្តបីប្រភេទ៖ ឯកសារ "ធនធានមនុស្ស" អ្នកសម្របសម្រួល អង្គការសង្គមស៊ីវិល និងអ្នកសម្របសម្រួលសហគមន៍។ វគ្គបណ្តុះបណ្តាលនឹងជា "ការរៀនផងអនុវត្តផង" និងរួមបញ្ចូល ម៉ូឌុលផ្សេងៗគ្នាលើជំហានផ្សេងៗនៃដំណើរការឯកសារ។

៤.១ ការបណ្តុះបណ្តាលដំបូង នៃការចងក្រងឯកសារ "ធនធានមនុស្ស"

គម្រោងអភិបាលកិច្ចដីធ្លីតំបន់ទន្លេមេគង្គ (MRLG) អាចបណ្តុះបណ្តាលអ្នកចាប់អារម្មណ៍ឱ្យក្លាយជា "ធនធានមនុស្ស" នៃការចងក្រងឯកសារដែលអាចបណ្តុះបណ្តាលអ្នកសម្របសម្រួលអង្គការសង្គមស៊ីវិលនៅក្នុងប្រទេសរបស់ពួកគេ ជាភាសាផ្សេងៗគ្នា។ ធនធានមនុស្សទាំងនេះអាចផ្តល់ការគាំទ្រផ្នែកបច្ចេកទេសនៅក្នុងផ្នែកដែលមានបញ្ហាដូច ខាងក្រោម៖ ការពិគ្រោះយោបល់ជាមួយសហគមន៍ក្នុងដំណាក់កាលរៀបចំការបណ្តុះបណ្តាលអ្នកសម្របសម្រួល សហគមន៍ ការបង្កើតដំណើរការស្រាវជ្រាវនិងការរៀបចំផែនការចងក្រងឯកសារ ការវិភាគការរកឃើញ និងការ សរសេរ និងការរៀបចំផែនការសកម្មភាពបន្ទាប់ពីការចងក្រងឯកសារ។

បន្ទាប់ពីការបណ្តុះបណ្តាល ដែលរួមមានការអនុវត្តជាក់ស្តែង ធនធានមនុស្សនឹងទទួលបាននូវសមត្ថភាពដូច ខាងក្រោម៖

- ចំណេះដឹងល្អអំពីខ្លឹមសារនៃសៀវភៅណែនាំ
- ការយល់ដឹងល្អអំពីបញ្ហាសិទ្ធិកាន់កាប់ដីធ្លី និងធនធាន គោលគំនិតសំខាន់ៗ និងគោលការណ៍នៃ ការស្រាវជ្រាវបែបចូលរួមដើម្បីធ្វើសកម្មភាព (PAR) និងវិធីសាស្ត្រសម្របសម្រួលរបស់វា។
- សមត្ថភាពក្នុងការបង្ហាញដំណើរការចងក្រងឯកសារ ទាំងមូលដល់អ្នកដទៃ
- ស្គាល់ពីធាតុផ្សំនៃការចងក្រងឯកសារសិទ្ធិកាន់កាប់ដី លក្ខណៈប្រពៃណីផ្សេងៗគ្នា ក៏ដូចជាវិធីសាស្ត្រ និង ឧបករណ៍ដែលប្រើដើម្បីប្រមូលព័ត៌មានប្រភេទផ្សេងៗ
- ការយល់ដឹងអំពី និងសមត្ថភាពក្នុងការអនុវត្តជំហាន ផ្សេងៗនៃដំណើរការរៀបចំចងក្រងឯកសារ និងការបង្កើត

ដំណើរការស្រាវជ្រាវ ព្រមទាំងសមត្ថភាពក្នុងការពន្យល់វាដល់អ្នកដទៃជាមួយ នឹងវិធីសាស្ត្រសម្របសម្រួលសមស្រប។

- ការយល់ដឹងអំពី និងសមត្ថភាពក្នុងការអនុវត្តដំណើរការ ចងក្រងឯកសារសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណីបានពេញលេញ និងសមត្ថភាពក្នុងការពន្យល់វាដល់អ្នកដទៃ ជាមួយនឹងវិធីសាស្ត្រសម្របសម្រួលសមស្រប។
- ទំនុកចិត្តក្នុងការសម្របសម្រួលដំណើរការនៃការវិភាគ ការរកឃើញ និងកំណត់សកម្មភាពដែលអាចកើតមាននាពេលអនាគតជាមួយសហគមន៍
- សមត្ថភាពក្នុងការផ្តល់ការណែនាំអំពីរបៀបរៀបរៀបចំព័ត៌មានដែលប្រមូលបាន និងសរសេរលទ្ធផល
- សមត្ថភាពក្នុងការបណ្តុះបណ្តាល និងការបង្កើតអង្គការសង្គមស៊ីវិល និងអ្នកសម្របសម្រួលសហគមន៍លើគ្រប់ជំហាននៃដំណើរការចងក្រងឯកសារ។

ធនធានមនុស្សនឹងត្រូវស្គាល់ពីគោលការណ៍សិក្សាជាមូលដ្ឋានសម្រាប់មនុស្សពេញវ័យ និងរៀនវិធីបណ្តុះបណ្តាល និងការសម្របសម្រួល។ “ធនធានមនុស្ស” អាចជា “អ្នកសម្របសម្រួលអង្គការសង្គមស៊ីវិល”។

៤.២ ការបណ្តុះបណ្តាលអ្នកសម្របសម្រួលចងក្រងឯកសាររបស់អង្គការសង្គមស៊ីវិលក្នុងស្រុក

ធនធានមនុស្សនឹងបណ្តុះបណ្តាលអ្នកសម្របសម្រួលអង្គការសង្គមស៊ីវិលធ្វើការចងក្រងឯកសារជាមួយអ្នកសម្របសម្រួលសហគមន៍ និងបង្កាត់អ្នកសម្របសម្រួលសហគមន៍ក្នុងគ្រប់ជំហាននៃដំណើរការចងក្រងឯកសារ។ វគ្គបណ្តុះបណ្តាលនេះនឹងមានគោលបំណងសិក្សាស្រៀងគ្នាទៅនឹងវគ្គបណ្តុះបណ្តាលសម្រាប់ “ធនធានមនុស្ស”។

៤.៣ ការបណ្តុះបណ្តាលអ្នកសម្របសម្រួលការចងក្រងឯកសាររបស់អង្គការសង្គមស៊ីវិលក្នុងស្រុក

មានជម្រើសពីរក្នុងការបណ្តុះបណ្តាលអ្នកសម្របសម្រួលសហគមន៍។ ជម្រើសទី ១ ពាក់ព័ន្ធនឹងការផ្តល់អ្នកសម្របសម្រួលសហគមន៍ជាមួយបុគ្គលិកអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាលដែលស្គាល់ដំណើរការចងក្រងឯកសារ និងវិធីសាស្ត្រ។ នៅក្នុងជម្រើសទីពីរ អ្នកសម្របសម្រួល អង្គការសង្គមស៊ីវិល បណ្តុះបណ្តាលអ្នកសម្របសម្រួលសហគមន៍យ៉ាងយកចិត្តទុកដាក់លើបញ្ហាសិទ្ធិកាន់កាប់ដីធ្លី និងវិធីសាស្ត្រចងក្រងឯកសារ ដូច្នេះពួកគេអាចដឹកនាំដំណើរការនេះ ដោយបុគ្គលិកអង្គការសង្គមស៊ីវិលជួយកត់ត្រាលទ្ធផល និងជួយក្នុងការតស៊ូមតិ និងរាយការណ៍។ ជម្រើសទាំងនេះនឹងអាស្រ័យលើពេលវេលា ចំណាប់អារម្មណ៍ និងសមត្ថភាពរបស់អ្នកសម្របសម្រួលសហគមន៍។

នៅក្នុងការបណ្តុះបណ្តាល ធនធានមនុស្សមកពីអង្គការសង្គមស៊ីវិលផ្សេងទៀតដែលមានបទពិសោធន៍ច្រើនជាមួយដំណើរការ អ្នកដឹកនាំបែបប្រពៃណី ចាស់ទុំ ឬអ្នកជំនាញផ្សេងទៀតអាចត្រូវបានអញ្ជើញឱ្យចែករំលែកចំណេះដឹងរបស់ពួកគេ និងជួយរៀបចំដំណើរការចងក្រងឯកសារ។ គោលបំណងនៃវគ្គបណ្តុះបណ្តាលនេះគឺសម្រាប់អ្នកសម្របសម្រួលសហគមន៍ដើម្បី៖

- មានចំនេះដឹងអំពីធាតុផ្សំសំខាន់ៗនៃសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណី ដើម្បីចងក្រងឯកសារ និងវិធីសាស្ត្រស្រាវជ្រាវសកម្មភាពដោយមានការចូលរួម។
- ធ្លាប់បានដឹងពីគោលការណ៍ វិធីសាស្ត្រ និងឧបករណ៍សម្របសម្រួលជាមូលដ្ឋាន ដើម្បីរៀបចំឯកសារតាមវិធីសាស្ត្រ ការស្រាវជ្រាវសកម្មភាពដោយចូលរួម ។
- ស្វែងយល់ពីជំហាននៃដំណើរការរៀបចំឯកសារ រួមទាំងដំណាក់កាលចុងក្រោយទាក់ទងនឹងភាពជាម្ចាស់នៃទិន្នន័យ ការសរសេរ និងចែករំលែកការរកឃើញតាមគោលបំណងឯកសារដែលបានកំណត់។
- ធ្លាប់បានដឹងពីសមាសធាតុ និងឧបករណ៍នៃឯកសារ ដំណើរការរចនាការស្រាវជ្រាវ និងពេលវេលាសម្រាប់ការអនុវត្ត។

ខាងក្រោមជាជំហាននៃការបណ្តុះបណ្តាល៖

- **ជំហានទី ១៖** អ្នកចូលរួមពិភាក្សាអំពីមូលហេតុដែល ពួកគេចាប់អារម្មណ៍ក្នុងការចងក្រងឯកសារអំពីសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណី បទពិសោធន៍អ្វីខ្លះដែល ជំរុញពួកគេឱ្យចូលរួមក្នុងដំណើរការនេះ និងអ្វីដែលពួកគេសង្ឃឹមថានឹងសម្រេចបាន។
- **ជំហានទី ២៖** គ្រូបណ្តុះបណ្តាលផ្តល់ទិដ្ឋភាពទូទៅនៃ ស្ថានភាពសិទ្ធិកាន់កាប់ដីឆ្លងពេលបច្ចុប្បន្ននៅកម្ពុជា។
- **ជំហានទី ៣៖** គ្រូបណ្តុះបណ្តាលដឹកនាំអ្នកសម្រប សម្រួលពិភាក្សាអំពីទិដ្ឋភាពនីមួយៗនៃសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណីដែលបានពិពណ៌នានៅក្នុងផ្នែកទី ៥។ គ្រូបណ្តុះបណ្តាលពិពណ៌នាអំពីគោលគំនិត និងផ្តល់ឧទាហរណ៍មួយចំនួន ហើយអ្នកសម្របសម្រួលពិពណ៌នាអំពីឧទាហរណ៍ពីសហគមន៍ដែលបានជ្រើសរើសរបស់ពួកគេ។
- **ជំហានទី ៤៖** អ្នកសម្របសម្រួលបង្កើតផែនការនៃការចងក្រងឯកសារដោយពិនិត្យមើលឡើងវិញនូវគោលបំណងដែលបានព្រមព្រៀងគ្នា និងកំណត់អត្តសញ្ញាណធាតុផ្សំអាទិភាពនៃសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណីដែលត្រូវចងក្រងជាឯកសារ។ វិសាលភាពនៃការចងក្រងឯកសារត្រូវតែត្រូវបានផ្តល់ជាមួយនឹងធនធានដែលមាន និងលទ្ធភាពដើម្បីសម្រេចបាននូវគោលបំណង។ ជាចុងក្រោយអ្នកសម្របសម្រួលកំណត់ថាអ្នកណាដែលត្រូវនិយាយជាមួយលើធាតុផ្សំនីមួយៗ ហើយសម្រេចចិត្តលើយកវិធីសាស្ត្រ និងឧបករណ៍សម្របសម្រួល។

៥. ការណែនាំចំពោះធាតុផ្សំនៃការចងក្រងឯកសារសំខាន់ៗ

ដូចដែលបានរៀបរាប់ខាងលើ វាចាំបាច់ណាស់ក្នុងការសម្រេចចិត្តថា តើទិដ្ឋភាពអ្វីខ្លះនៃសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណីមានសារៈសំខាន់បំផុតក្នុងការចងក្រងឯកសារ ហើយកម្រិតនៃព័ត៌មានលម្អិតដែលចាំបាច់ដើម្បីសម្រេចបាននូវគោលបំណង។ ជំពូកនេះពន្យល់អំពីសមាសធាតុសំខាន់ៗនៃប្រព័ន្ធសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណី និងផ្តល់ការណែនាំក្នុងការជ្រើសរើសទិដ្ឋភាពដែលត្រូវផ្តោតលើ។ បន្ទាប់មកវារៀបរាប់អំពីវិធីសាស្ត្រដែលបានស្នើឡើងសម្រាប់ការចងក្រងឯកសារសមាសធាតុផ្សេងៗ។

៥.១ ការណែនាំអំពីសមាសធាតុនៃការចងក្រងឯកសារសំខាន់ៗ

ប្រព័ន្ធសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណីមានធាតុផ្សំជាច្រើន។ ខាងក្រោមនេះគឺជាសមាសធាតុដែលបានណែនាំមួយចំនួនដែលអាចជ្រើសរើសសម្រាប់ឯកសារ។ សមាសធាតុទាំងនេះត្រូវតែផ្តោតលើ ដូច្នេះចាំបាច់ត្រូវដោះស្រាយតាមរបៀបដែលទាក់ទងគ្នានៅពេលប្រមូល និងវិភាគទិន្នន័យ។

ប្រវត្តិសាស្ត្រ៖ ការយល់ដឹងអំពីអតីតកាលជួយពន្យល់ពីស្ថានភាពបច្ចុប្បន្ន និងវាយតម្លៃនិទ្ទាការអនាគតដ៏មានសក្តានុពល។ ការចាប់ផ្តើមជាមួយនឹងប្រវត្តិសាស្ត្រនៃភូមិនៅក្នុងដំណើរការចងក្រងឯកសារអាចមានប្រយោជន៍ក្នុងការទទួលបានការយល់ដឹងកាន់តែប្រសើរឡើងអំពីការផ្លាស់ប្តូរទាក់ទងនឹងធាតុផ្សំផ្សេងទៀតនៃសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណី វាមានសារៈសំខាន់ណាស់ក្នុងការយល់ដឹងអំពីព្រឹត្តិការណ៍សំខាន់ៗដែលបានប៉ះពាល់ដល់សហគមន៍ និងការផ្លាស់ប្តូរសំខាន់ៗដែលអាចត្រូវបានគេសង្កេតឃើញតាមកាលពេលវេលា។

ការប្រើប្រាស់ និងការគ្រប់គ្រងដី៖ ការប្រើប្រាស់ដីសំដៅលើប្រភេទដីផ្សេងៗគ្នាដែលកំពុងត្រូវបានកាន់កាប់ និងប្រើប្រាស់ដោយសហគមន៍ ដូចជាដីស្រែចំការ តំបន់លំនៅដ្ឋាន ដីវាលស្មៅ ដីព្រៃ បឹង និងទន្លេ។ វាក៏សំដៅទៅលើធនធានធម្មជាតិដែលមានទំនាក់ទំនងជាមួយដី ដូចជាដើមឈើ (សម្រាប់ឈើ ឬអុស) អនុផលព្រៃឈើ សត្វព្រៃ ត្រី

និងផលិតផលក្នុងទឹក ដែលអ្នកភូមិអាចពឹងពាក់បាន។ ប្រភេទដីមួយអាចប្រើប្រាស់បានច្រើន។ ការគ្រប់គ្រងការប្រើប្រាស់ដីសំដៅលើច្បាប់ជាក់លាក់ទាក់ទងនឹងការចូលប្រើប្រាស់ និងការប្រើប្រាស់ដី និងការទាញយកធនធានធម្មជាតិដែលមាននៅលើនោះ។ នៅក្រោមប្រព័ន្ធទំនៀមទម្លាប់ ប្រភេទការប្រើប្រាស់ដីនីមួយៗ មានច្បាប់ជាក់លាក់សម្រាប់របៀបដែលវាអាចប្រើបាន និងគ្រប់គ្រង ខ. ដាំអ្វី កន្លែងណា ពេលណា និងដោយអ្នកណា តំបន់ណាសម្រាប់ចិញ្ចឹមសត្វអ្វីដែលប្រមូលពីព្រៃ។ សម្រាប់ប្រភេទការប្រើប្រាស់ដីនីមួយៗ មានច្បាប់ទាក់ទងនឹងអ្នកដែលអាចប្រើប្រាស់ធនធានទាំងនោះ និងក្នុងកាលៈទេសៈបែបណា។

សិទ្ធិកាន់កាប់ និងផ្ទេរធនធាន៖ សិទ្ធិរបស់បុគ្គល គ្រួសារ ឬសហគមន៍លើដីធ្លី និងធនធានធម្មជាតិកំណត់ការកាន់កាប់ធនធានរបស់ពួកគេ។ ការកាន់កាប់ធនធានត្រូវបានកំណត់ថាជាមធ្យោបាយទាំងអស់ដែលមនុស្សទទួលបានសិទ្ធិទទួលបានធនធានធម្មជាតិស្របច្បាប់។ សិទ្ធិកាន់កាប់គឺជាបណ្តុំនៃសិទ្ធិ(រួមទាំងសិទ្ធិក្នុងការចេញចូលប្រើប្រាស់ ការដកហូត ការគ្រប់គ្រងការបដិសេធ និងការចាត់ចែង) ប៉ុន្តែក៏រួមបញ្ចូលកាតព្វកិច្ចមិនប្រើប្រាស់ធនធានក្នុងវិធីដែលបង្កគ្រោះថ្នាក់ដល់អ្នកដទៃផងដែរ។ ការផ្ទេរ សំដៅលើមធ្យោបាយដែលសិទ្ធិរបស់បុគ្គល ឬក្រុមលើដីធ្លី និងធនធានអាចត្រូវបានផ្ទេរទៅឱ្យបុគ្គល ឬក្រុមផ្សេងទៀត។ នេះគ្របដណ្តប់ទាំងការផ្ទេរអចិន្ត្រៃយ៍ដូចជាមរតក (រួមទាំងរង្វាន់ “អាពាហ៍ពិពាហ៍”) ការលក់ ឬការបរិច្ចាគ និងការផ្ទេរបណ្តោះអាសន្នដូចជា ការជួល/ការចែករំលែកឬការខ្ចីដោយឥតគិតថ្លៃ។ ឥទ្ធិពលលោកខាងលិចជារឿយៗ នាំទៅដល់ការយល់ដឹងថា សិទ្ធិកាន់កាប់គឺជាកម្មសិទ្ធិ និងទ្រព្យសម្បត្តិ។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយគោលគំនិតទាំងនេះគឺខុសគ្នា ហើយវាជារឿងសំខាន់ក្នុងការចាប់យកវាក្នុងអំឡុងពេលរៀបចំឯកសារ ដើម្បីឱ្យសហគមន៍យល់កាន់តែច្បាស់អំពីសិទ្ធិដែលពួកគេចង់ទទួលបានការទទួលស្គាល់។

ការសាងសង់លំនៅដ្ឋានរបស់ជាតិជាតិដើមភាគតិច (រូបថត៖ អង្គការសមាគមខ្មែរលើកនគរី)

ស្ថាប័ន៖ ស្ថាប័នសំដៅទៅលើទិដ្ឋភាពសំខាន់ពីរ៖ (១) អង្គការ និងបុគ្គលដែលមានអំណាចធ្វើការសម្រេចចិត្តទាក់ទងនឹងដីធ្លី និងធនធានធម្មជាតិ និង(២) បទដ្ឋាន ច្បាប់ និងបទប្បញ្ញត្តិទាក់ទងនឹងការប្រើប្រាស់ និងអភិបាលកិច្ចនៃដីធ្លី និងធនធាន (រួមទាំងច្បាប់អំពីរបៀប ការសម្រេចចិត្តត្រូវបានធ្វើឡើង) ។ តាមរយៈ ការពិនិត្យមើលស្ថាប័ន អ្នកអាចកំណត់បានរណាជាអ្នកធ្វើការសម្រេចចិត្តពិតប្រាកដ និងយល់ពីអន្តរកម្មរវាងច្បាប់ និងស្ថាប័នរបស់រដ្ឋាភិបាល និងទំនៀមទម្លាប់។

ការចិញ្ចឹមជីវិត៖ ការចិញ្ចឹមជីវិត រួមមានសមត្ថភាព ទ្រព្យសម្បត្តិ (ហាង ធនធាន ការកាន់កាប់ និងការចូលប្រើប្រាស់) និងសកម្មភាពដែលត្រូវការសម្រាប់មធ្យោបាយរស់នៅ។ នៅពេលចងក្រងឯកសារប្រព័ន្ធកាន់កាប់បែបប្រពៃណី ធាតុផ្សំនេះស្វែងយល់ពីរបៀបដែលសមាជិកសហគមន៍ពឹងផ្អែកលើការប្រើប្រាស់ដីធ្លី និងធនធានធម្មជាតិសម្រាប់ជីវភាពរស់នៅរបស់ពួកគេ។ នេះគ្របដណ្តប់លើអ្វីដែលត្រូវបានលក់ (ប្រាក់ចំណូលរូបិយវត្ថុ) និងអ្វីដែលត្រូវបានប្រើប្រាស់ និង

ប្រើប្រាស់ដោយគ្រួសារសម្រាប់ការចិញ្ចឹមជីវិត។ ទិដ្ឋភាពចុងក្រោយនេះ ជារឿយៗមិនត្រូវបានអើពើដោយអ្នកសេដ្ឋកិច្ច និងអ្នកបង្កើតគោលនយោបាយ ដែលកំណត់ការអភិវឌ្ឍន៍ក្នុងន័យសេដ្ឋកិច្ចដូចជា “បន្ទាត់ភាពក្រីក្រ” ជាដើម។ នេះ នាំឱ្យមានការយល់ឃើញថា គ្រួសារដែលមានមូលដ្ឋានចិញ្ចឹមជីវិតមានភាពក្រីក្រ និងងាយរងគ្រោះ ទោះបីជាការពិត មនុស្សជាច្រើនអាចមានជីវភាពរស់នៅប្រកបដោយសុវត្ថិភាព និងនិរន្តរភាពក៏ដោយ។ បញ្ហានេះមានសារៈសំខាន់ ណាស់ក្នុងការចាប់យកមកធ្វើការតស៊ូមតិ។

ការដោះស្រាយជម្លោះ៖ ជម្លោះធនធានធម្មជាតិ គឺជាវិវាទលើសិទ្ធិទទួលបាន ការគ្រប់គ្រង និងការប្រើប្រាស់ដីធ្លី និង ធនធានធម្មជាតិ។ សង្គមនីមួយៗមានប្រភេទនៃជម្លោះ និងវិធីផ្ទាល់ខ្លួនដើម្បីដោះស្រាយវិវាទ។ សមាសធាតុនេះ ស្វែងរកការស្វែងយល់ថា តើអ្វីជាមូលហេតុចម្បងនៃជម្លោះ (ការប្រពៃណីដណ្តើមផលប្រយោជន៍និងអ្វីដែលជាភាគហ៊ុន និងផលប្រយោជន៍ថ្មី? អ្វីជាការប្រពៃណីទាមទារសិទ្ធិ ឬសម្រាប់អំណាច និងការគ្រប់គ្រង?) និងរបៀបដែលជម្លោះទាំងនេះ ត្រូវបានដោះស្រាយតាមរយៈស្ថាប័នបែបប្រពៃណី ឬ ជាស្ថាប័នរដ្ឋ ឬទាំងពីរ។

តម្លៃវប្បធម៌៖ ដីមិនត្រឹមតែជាទ្រព្យសម្បត្តិសេដ្ឋកិច្ចប៉ុណ្ណោះទេ។ វាអាចមានតម្លៃខាងវប្បធម៌ និងជានិមិត្តរូប។ សមាសធាតុនេះជួយយើងចាប់យកទិដ្ឋភាពសំខាន់ៗផ្សេងទៀត នៃរបៀបដែលដីត្រូវបានគេឱ្យតម្លៃ។ សមាសធាតុ ទាំងនេះ ជួយយើងឱ្យយល់ពីទិដ្ឋភាពផ្សេងគ្នា ប៉ុន្តែមិនអាចបំបែកបាននៃប្រព័ន្ធសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណី។ មានការត្រួតស៊ីគ្នា និងតំណភ្ជាប់ជាច្រើនរវាងសមាសធាតុទាំងនេះ។

មិនមែនសមាសធាតុទាំងអស់ប្រហែលជាត្រូវការចងក្រងជាឯកសារនោះទេ។ ជាការពិតណាស់ ដើម្បីធ្វើឱ្យដំណើរការ អាចគ្រប់គ្រងបាន អ្នកនឹងត្រូវជ្រើសរើសសមាសធាតុអាទិភាពដើម្បីចងក្រងឯកសារដែលសមស្របបំផុតទៅនឹង គោលបំណងរបស់អ្នក។ វាកើតឡើងនៅក្នុងដំណាក់កាលធ្វើផែនការនៃការចងក្រងឯកសារ និងជាពិសេសក្នុងអំឡុងពេល បណ្តុះបណ្តាលអ្នកសម្របសម្រួលសហគមន៍ ដូចដែលបានពិពណ៌នានៅក្នុងផ្នែកទី ៣ និងទី ៤ ។

៥.២ សមាសធាតុស្នូលនៃសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណី

ការប្រើប្រាស់ និងការគ្រប់គ្រងដីធ្លី សិទ្ធិកាន់កាប់ និងការផ្ទេរ និងស្ថាប័នគឺជាសមាសធាតុស្នូលចំនួនបីនៃប្រព័ន្ធសិទ្ធិ កាន់កាប់ ជាលក្ខណៈប្រពៃណី ដែលអាចត្រូវបានរួមបញ្ចូលនៅក្នុងឯកសារណាមួយ។ សមាសធាតុទាំងបីនេះត្រួតគ្នា ហើយគួរតែត្រូវបានដោះស្រាយតាមរបៀបដែលទាក់ទងគ្នា។

ដូចដែលបានបញ្ជាក់ អភិបាលកិច្ចដីធ្លី និងការគ្រប់គ្រងដីធ្លីត្រួតស៊ីគ្នារវាងការប្រើប្រាស់ដីធ្លី សិទ្ធិកាន់កាប់ និងស្ថាប័ន។ ដូច្នេះ ការពិភាក្សាផ្តោតជាក្រុម លើធាតុផ្សំទាំងនេះនឹងកាត់ផ្តាច់ជាមួយអ្នកដទៃ។ នៅពេលនិយាយអំពីការប្រើប្រាស់ ដីធ្លី អ្នកក៏ប្រហែលជាត្រូវសួរអំពីវិធានទាក់ទងនឹងការប្រើប្រាស់ដីប្រភេទផ្សេងៗ និងការទាញ យកធនធានធម្មជាតិ។ នៅពេលសួរអំពីសិទ្ធិកាន់កាប់ អ្នកក៏នឹងត្រូវយល់ពីអ្វីដែលវិធានទាក់ទង នឹងសិទ្ធិចូលប្រើប្រាស់សម្រាប់ក្រុមមនុស្ស ផ្សេងៗគ្នា ក៏ដូចជាច្បាប់សម្រាប់ការផ្ទេរដី (លក់ មរតក។ល។)។ ទោះបីជាមានការត្រួតស៊ីគ្នាក៏ដោយ វាចាំបាច់ណាស់ ក្នុងការបែងចែករវាងគោលគំនិតដូចជាការប្រើប្រាស់ដីធ្លី និងការកាន់កាប់។ ផែនទីប្រើប្រាស់ដី និងផែនទីកាន់កាប់គឺ ខុសគ្នា ហើយគួរតែត្រូវបានសម្គាល់។

៥.៣ ការចងក្រងឯកសារធាតុផ្សំសំខាន់ៗនៃប្រព័ន្ធសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណី

ផ្នែកនេះផ្តល់ការណែនាំអំពីដំណើរការ និងវិធីសាស្ត្រក្នុងការចងក្រងឯកសារធាតុផ្សំសំខាន់ៗនៃប្រព័ន្ធសិទ្ធិកាន់កាប់ជា លក្ខណៈប្រពៃណី។ ខណៈពេលដែលសមាសធាតុនីមួយៗ មានសំណុំរងរបស់វាផ្ទាល់ វាមានប្រធានបទឆ្លងគ្នាដែលគួរ ត្រូវបានដោះស្រាយ និងរួមបញ្ចូលនៅក្នុងសមាសធាតុទាំងអស់ដែលត្រូវពិនិត្យ។

សំណួរខាងក្រោមគឺជាបញ្ហាឆ្លងគ្នាដែលគួរតែត្រូវបានដោះស្រាយនៅក្នុងសមាសធាតុទាំងអស់ដែលត្រូវចងក្រងជាឯកសារ៖

ប្រវត្តិ៖ តើសមាសធាតុនីមួយៗទាំងនេះបានផ្លាស់ប្តូរយ៉ាងដូចម្តេចទៅតាមពេលវេលា?

នៅពេលអ្នកកត់ត្រាសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណីអ្នកកំពុងផ្តិតយករូបភាពនៃប្រព័ន្ធបែបប្រពៃណីនៅពេលតែមួយ។ សម្រាប់ទិដ្ឋភាពនីមួយៗនៃសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណី សូមសួរថាតើអ្វីៗខ្លះមានលក្ខណៈដូចកាលពីអតីតកាល និងរបៀបដែលវាបានផ្លាស់ប្តូរតាមពេលវេលា។ តើអ្វីដែលដំណើរការល្អ និងគួរថែរក្សាទុក? តើគួរផ្លាស់ប្តូរអ្វីខ្លះទៅ ថ្ងៃអនាគត? ប្រព័ន្ធបែបប្រពៃណីអាចសម្របខ្លួន និងផ្លាស់ប្តូររបៀបដែលប្រព័ន្ធបច្ចុប្បន្នមិនចាំបាច់ និងរបៀបដែល មនុស្សចង់ឱ្យវានៅដដែល ឬផ្លាស់ប្តូរ។ គេតែងតែសួរនៅចុងបញ្ចប់នៃការពិភាក្សាផ្តោតជាក្រុម ឬសម្ភាសន៍ ថាតើគេ ចង់ឱ្យប្រព័ន្ធសិទ្ធិកាន់កាប់របស់ពួកគេទៅយ៉ាងណាពេលអនាគត។

តើសមាសធាតុនីមួយៗសម្រាប់បុរស និងស្ត្រីមានភាពខុសគ្នាអ្វីខ្លះ?

សមាសធាតុនីមួយៗគួរតែមានព័ត៌មានពីបុរសនិងស្ត្រី។ ការវាយតម្លៃយេនឌ័រនៃសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណី គួរតែត្រូវបានរួមបញ្ចូលនៅក្នុងផ្នែកនីមួយៗនៃការចងក្រងឯកសារ មិនត្រឹមតែនៅក្នុងក្រុមផ្តោតលើស្ត្រីប៉ុណ្ណោះទេ។

ព័ត៌មានភូមិជាមូលដ្ឋាន

ព័ត៌មានភូមិជាមូលដ្ឋានបានដាក់ព័ត៌មានដែលនៅសល់អំពីសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណីទៅតាមបរិបទ។ វាជា ចំណុចចាប់ផ្តើមដ៏សំខាន់មួយសម្រាប់ការចងក្រងឯកសារអំពីសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណី ហើយចាំបាច់ត្រូវ ពិនិត្យជាប្រភេទព័ត៌មានដាច់ដោយឡែក។ ព័ត៌មាននេះនឹងត្រូវបានប្រមូលដោយផ្នែកក្នុងដំណាក់កាលរៀបចំពីមេភូមិ ឬអ្នកគ្រប់គ្រងភូមិ។ ទិន្នន័យពីកំណត់ត្រារដ្ឋបាលជាលាយលក្ខណ៍អក្សរលើគ្រួសារ និងដីធ្លីប្រហែលជាមិនត្រឹមត្រូវទេ ប៉ុន្តែគួរតែត្រូវបានពិនិត្យ ប្រសិនបើមាន។ ព័ត៌មានខាងក្រោមគឺចាំបាច់ដើម្បីប្រមូលផ្តុំ៖ ទីតាំងរដ្ឋបាល ប្រជាសាស្ត្រ វប្បធម៌ និងសាសនា និងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ។

ខាងក្រោមនេះជាធាតុផ្សំសំខាន់ៗ និងឧបករណ៍ដែលបានណែនាំ និងនីតិវិធីសម្រាប់ការចងក្រងឯកសារទាំងនោះ៖

ប្រវត្តិសាស្ត្រក្នុងស្រុក

សំណួរសំខាន់ៗ	អ្នកចូលរួម	ឧបករណ៍ដែលត្រូវប្រើ
តើអ្វីទៅជាការផ្លាស់ប្តូរដ៏សំខាន់បំផុតក្នុង ភូមិក្នុងជីវិតរបស់សមាជិកសហគមន៍? តើ ការប្រើប្រាស់ដីធ្លីបានផ្លាស់ប្តូរយ៉ាងដូចម្តេច? តើប្រព័ន្ធសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណី បានផ្លាស់ប្តូរយ៉ាងណា?	មនុស្សចាស់ និងយុវជនរួមគ្នាជាក្រុម	ការពិភាក្សាផ្តោតជាក្រុម ដោយប្រើ តារាងពេលវេលាភូមិ គំនូសព្រាង ផែនទីអតីតកាល ឬការផ្លាស់ប្តូរ ការប្រើប្រាស់ដី។ សម្ភាសន៍ជាមួយ មនុស្សចាស់ប្រុស និងស្ត្រី

ការយល់ដឹងអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រក្នុងតំបន់ផ្តល់ឱ្យយើងនូវជំហរដ៏ល្អមួយដើម្បីពិភាក្សាអំពីស្ថានភាពបច្ចុប្បន្ន និងនិន្នាការ និងការផ្លាស់ប្តូរនាពេលអនាគត។ នេះគួរតែត្រូវបានធ្វើនៅដំណាក់កាលដំបូងនៃដំណើរការរៀបចំចងក្រងឯកសារ ដើម្បី ឱ្យអ្នកសម្របសម្រួលអាចទទួលបានទស្សនៈកាន់តែស៊ីជម្រៅអំពីស្ថានភាពបច្ចុប្បន្ន និងមូលហេតុដែលអាចមានការបែង ចែកដីធ្លី និងធនធានមិនស្មើគ្នា និងរបៀបដែលក្រុមផ្សេងៗ គ្នាបានទទួលកម្រិតខុសៗគ្នានៃសិទ្ធិលើដីធ្លី និងធនធាន។

តើត្រូវធ្វើដូចម្តេច?

នាំក្រុមមនុស្សចាស់ៗ និងយុវជនមកជួបជុំគ្នានិយាយពីប្រវត្តិភូមិ។ គួរតារាងពេលវេលានៃព្រឹត្តិការណ៍សំខាន់ៗក្នុង

ប្រវត្តិសាស្ត្រភូមិ។ មនុស្សប្រហែលជាមិនដឹងឆ្នាំពិតប្រាកដនៃព្រឹត្តិការណ៍ផ្សេងៗគ្នា ដូច្នោះអ្នកសម្របសម្រួលគួរតែប្រើ ព្រឹត្តិការណ៍ប្រវត្តិសាស្ត្រសំខាន់ៗជាចំណុចយោងដើម្បីកំណត់រយៈពេលទូទៅ។ ឧទាហរណ៍មួយចំនួននៃព្រឹត្តិការណ៍ សំខាន់ៗអាចជា៖ ព្រឹត្តិការណ៍នយោបាយសំខាន់ៗ ស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ច (ដូចជាការធ្វើសមាហរណកម្មទីផ្សារ) នៅពេល ដែលច្បាប់ ឬគោលនយោបាយដីធ្លីត្រូវបានដាក់អោយប្រើ ជម្លោះដីធ្លីដ៏ធំនិងការផ្លាស់ប្តូរហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធផ្សេងៗ។ ព្រឹត្តិការណ៍ជីវិតសំខាន់ៗរបស់អ្នកភូមិអាចជាចំណុចយោងដ៏ល្អ ដូចជាពេលកូនរបស់ពួកគេកើតមក កាលនៅក្មេង ឬ អំឡុងពេលឪពុកម្តាយ ឬដីដូនជីតារបស់ពួកគេ។ ការកំណត់ពេលវេលាអាចត្រូវបានរៀបចំតាមប្រធានបទ និងប្រើប្រាស់ គំនូសពណ៌ជាក់លាក់សម្រាប់ប្រធានបទនីមួយៗ។

ក្នុងអំឡុងពេលនៃការពិភាក្សាផ្តោតជាក្រុមបញ្ហាខាងក្រោមអាចត្រូវបានពិភាក្សាតាមរបៀបបើកចំហ និងអាចបត់បែនបាន៖

- ប្រវត្តិនៃការតាំងទីលំនៅរបស់សហគមន៍ និងការធ្វើចំណាកស្រុក (អ្នកតាំងទីលំនៅដំបូង ការធ្វើចំណាកស្រុក ការធ្វើចំណាកស្រុក និងរបៀបដែលដីត្រូវបានកាន់កាប់ដោយរលកនៃអ្នកតាំងទីលំនៅតាមពេលវេលា)
- ព្រឹត្តិការណ៍នយោបាយសំខាន់ៗ ជម្លោះ និងគោលនយោបាយដែលបានប៉ះពាល់ដល់សហគមន៍
- ព្រឹត្តិការណ៍សំខាន់ៗដែលជះឥទ្ធិពលយ៉ាងខ្លាំងដល់ជីវភាពរស់នៅ (ឧ. ការសាងសង់ផ្លូវថ្នល់ ការដាក់ ឱ្យប្រើប្រាស់ដំណាំសាច់ប្រាក់ថ្មី ការដួលរលំនៃតម្លៃទីផ្សារកសិកម្ម ការបង្កើតតំបន់ព្រៃការពារ ការសាងសង់ រោងចក្រ ការរំលោភយកដី។ល។)
- ការផ្លាស់ប្តូរនយោបាយ និងរដ្ឋបាលនៅក្នុងភូមិ និងទាក់ទងនឹងអាជ្ញាធរមូលដ្ឋាន ការផ្លាស់ប្តូររចនាសម្ព័ន្ធ ស្ថាប័នក្នុងការគ្រប់គ្រងដីធ្លី ឬធនធានធម្មជាតិ
- រយៈពេល និងព្រឹត្តិការណ៍សំខាន់ៗទាក់ទងនឹងការអនុវត្តកសិកម្ម (ការណែនាំអំពីបច្ចេកវិទ្យាថ្មី ដំណាំថ្មី និងការអនុវត្តការប្រើប្រាស់ដី ការចូលទៅកាន់ទីផ្សារ)
- ព្រឹត្តិការណ៍សំខាន់ៗ និងការផ្លាស់ប្តូរក្នុងការអនុវត្តសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណី (ឧ. ការផ្លាស់ប្តូរ ការពនេចរ ការផ្លាស់ប្តូរព្រំប្រទល់ភូមិ ការផ្លាស់ប្តូរការប្រើប្រាស់ដី ការផ្លាស់ប្តូរច្បាប់ និងស្ថាប័នដើម្បី គ្រប់គ្រងដីធ្លី និងធនធាន។ល។)
- នៅពេលណាដែលអាចធ្វើទៅបាន វាមានប្រយោជន៍ក្នុងការសួរថាតើមានគ្រួសារប៉ុន្មានរស់នៅក្នុងសហគមន៍ ក្នុងរយៈពេលផ្សេងៗគ្នា ដើម្បីស្វែងយល់ពីនិន្នាការ ចំនួនប្រជាជន៖ តើចំនួនប្រជាជនកើនឡើងដែរឬទេ? ថយចុះ? តើដោយសារមូលហេតុអ្វី?

ការប្រើប្រាស់ដី និងការគ្រប់គ្រងដីធ្លី

សំណួរសំខាន់ៗ	អ្នកចូលរួម	ឧបករណ៍ដែលត្រូវប្រើ
<p>តើដីធ្លីត្រូវបានប្រើប្រាស់យ៉ាងដូចម្តេច? សម្រាប់ប្រភេទ ការប្រើប្រាស់ដីនីមួយៗ តើការអនុវត្តរបស់អ្នកភូមិទាក់ទង នឹងការប្រើប្រាស់ដី និងការទាញយកធនធានធម្មជាតិ ខុសគ្នាដូចម្តេច? តើអ្វីទៅជាស្ថានភាព និងនិន្នាការសម្រាប់ ធនធានផ្សេងៗគ្នា?</p> <p>ការរួមបញ្ចូលគ្នាជាមួយសមាសធាតុ “ស្ថាប័ន”៖ តើ សហគមន៍មានវិធានផ្ទៃក្នុងអ្វីខ្លះដែលគ្រប់គ្រងការបែងចែក ការប្រើប្រាស់ និងការគ្រប់គ្រងប្រភេទការប្រើប្រាស់ដីនី មួយៗ? តើប្រភេទ និងធនធានប្រើប្រាស់ដីទាំងនេះត្រូវបាន គ្រប់គ្រងដោយរបៀបណា?</p>	<p>មេភូមិ និងអ្នកប្រើប្រាស់ ធនធានទាំងបុរស និងស្ត្រី</p>	<p>ការពិភាក្សាផ្តោតជាក្រុម ដោយប្រើគំនូសព្រាងផែនទី រូបភាពផ្កាយរណប ផែនទីមាន មាត្រដ្ឋាន។ ការចូលមើល គេហទំព័រ; ប្រតិទិនតាមរដូវ; ការសម្ភាសន៍</p>

តើត្រូវធ្វើដូចម្តេច ?

ចាប់ផ្តើមជាមួយនឹងការពិភាក្សាផ្តោតជាក្រុម ។ សូមសួរថាតើការប្រើប្រាស់ដីប្រភេទណាដែលមាននៅក្នុងសហគមន៍ហើយ គួរផែនទីបង្ហាញប្រភេទដីផ្សេងៗគ្នាទាំងនេះ។ ផ្ទាំងរូបភាពបែបគម្របផ្លាស្ទិចដែលមានរូបភាព Google Earth នៃតំបន់ អាចមានប្រយោជន៍ក្នុងការគូរផែនទីមានខ្នាតដោយប្រើក្រដាសថ្នាល។ ហើយក្រុមនីមួយៗ ស្នើសុំឱ្យក្រុមកែសម្រួល និង បន្ថែមទៅលើផែនទីព្រាងដែលបានគូរពីមុន (សូមមើលផ្នែកទី ៥ និងនៅលើផែនទី) ។ ប្រសិនបើចាប់ផ្តើមដោយផ្ទាល់ ដោយការគូរផែនទីគំនូរព្រាងហាក់ដូចជាពិបាក ចាប់ផ្តើមធ្វើផែនទីនៅលើដីដោយប្រើសម្ភារៈដែលមានក្នុងមូលដ្ឋាន ដូចជា ខ្សាច់ ថ្ម ស្លឹកឈើជាដើម។ វានឹងអាចឱ្យអ្នកចូលរួមទាំងអស់ចូលរួមក្នុងការធ្វើផែនទី។

លើដំណើរការចងក្រងឯកសារទាំងមូល អ្នកប្រហែលជាត្រូវគួរឡើងវិញនូវផែនទីគំនូរព្រាងជាច្រើនដង ជាមួយនឹងការ ពិភាក្សាជាក្រុមផ្សេងៗគ្នា ដោយកែលម្អបន្តិចម្តងៗនូវភាពជឿជាក់នៃព័ត៌មាន។ កុំភ្លេចចាប់យកការប្រើប្រាស់ដីច្រើនយ៉ាង ដីធ្លីមួយកន្លែងអាចប្រើបានច្រើនមុខ)។ បញ្ជីព្រាងនៃប្រភេទការប្រើប្រាស់ដីធ្លីនឹងត្រូវបានរៀបចំរួចហើយ ក្នុងអំឡុងពេល បណ្តុះបណ្តាលអ្នកសម្របសម្រួលសហគមន៍ ហើយនេះនឹងជួយអ្នកក្នុងការរៀបចំសំណួរ និងចាប់ផ្តើមផែនទីគំនូរព្រាង ជាមួយនឹងក្រុមផ្តោតអារម្មណ៍។ ប្រភេទនៃការប្រើប្រាស់ដីអាចរួមមាន៖ ស្រូវមានប្រព័ន្ធស្រោចស្រព ស្រូវវស្សា ស្ពានច្បារ ចំការ ដំណាំចំរុះ ព្រៃការពារទីជម្រាល ព្រៃស្រស់ វាលស្បូវ ព្រៃឫស្សី តំបន់ពិសិដ្ឋ ដីវាលស្មៅ ដីថ្ម ថ្មសំបុកឃ្នុំ កន្លែងកំសាន្ត សហគមន៍។ តំបន់ បឹង ស្រះ ទន្លេ អូរ ស្រះត្រី (សិប្បនិម្មិត) តំបន់នេសាទសហគមន៍ តំបន់គ្មាននេសាទ និងច្រើនទៀត។

ការប្រើប្រាស់ដី៖ និយាយអំពីប្រភេទការប្រើប្រាស់ដីនីមួយៗ។ សម្រាប់ប្រភេទការប្រើប្រាស់ដីនីមួយៗ សូមសួរ៖

- តើដីនេះមានការប្រើប្រាស់ខុសគ្នាអ្វីខ្លះ?
- បើប្រើសម្រាប់ការដាំដុះ តើដំណាំអ្វីខ្លះត្រូវដាំក្នុងរដូវផ្សេងៗនៃឆ្នាំ?
- តើមានផលិតផលអ្វី(ឈើ អុស អនុផលព្រៃឈើ សត្វ ថ្ម ទឹក ស្រោចស្រព) ត្រូវបានធ្វើអាជីវកម្ម?
- តើមានវិធានផ្ទៃក្នុងអ្វីខ្លះទាក់ទងនឹងការចូលប្រើប្រាស់ និងការប្រើប្រាស់ដីប្រភេទផ្សេងៗ? តើអ្នកណាមាន សិទ្ធិចូលប្រើ? តើការសម្រេចចិត្តទាំងនេះធ្វើឡើងដោយរបៀបណា?
- តើមានវិធានអ្វីខ្លះដែលទាក់ទងនឹងការប្រមូលអនុផលព្រៃឈើ និងធនធានផ្សេងទៀត? តើវិធានផ្ទៃក្នុងទាំងនេះ បានផ្លាស់ប្តូរតាមពេលវេលាដែរឬទេ?
- តើធនធានណាខ្លះដែលសំបូរ និងធនធានណាខ្លះដែលខ្វះខាត?
- តើអ្នកណាកំពុងប្រើប្រាស់ប្រភេទដី និងធនធានផ្សេងៗ?
- តើអ្នកណាដែលមិនបានប្រើ ហើយហេតុអ្វីមិនបានចូលប្រើ?

ការគ្រប់គ្រងដីធ្លី៖ សម្រាប់ការប្រើប្រាស់ប្រភេទដីនីមួយៗ សូមពិភាក្សាអំពីរបៀបដែលដីត្រូវបានបែងចែក និងគ្រប់គ្រង និងអ្វីដែលជាវិធានផ្ទៃក្នុងសម្រាប់ការគ្រប់គ្រង។ វាជាការល្អក្នុងការសុំឧទាហរណ៍ជាក់ស្តែងនៅពេលណាដែលអាចធ្វើ ទៅបាន។ អ្នកអាចពិចារណាសំណួរខាងក្រោម៖

- តើព្រំប្រទល់ក្រុមបានកំណត់ច្បាស់លាស់ឬទេ? តើវាច្បាស់ថាអ្នកណាមានសិទ្ធិប្រើប្រាស់ ឬមិនប្រើប្រាស់ដី នេះ និងធនធានដែលពាក់ព័ន្ធ?
- តើវិធានផ្ទៃក្នុងត្រូវបានអនុវត្តដែរឬទេ? តើគេអនុវត្តដោយរបៀបណា? តើអ្នកណាចូលរួមក្នុងការអនុវត្ត វិធានផ្ទៃក្នុង (ការត្រួតពិនិត្យ ការសម្រេចចិត្ត)?
- ប្រសិនបើមានវិធានផ្ទៃក្នុងអំពីប្រភេទការប្រើប្រាស់ដីនេះ តើវានឹងមានអ្វីកើតឡើង? តើមានទណ្ឌកម្ម កម្រិតណា/ប្រភេទនៃការរំលោភបំពានមានអ្វីខ្លះ? តើរឿងនេះធ្លាប់កើតឡើងទេ?
- តើវិធានផ្ទៃក្នុងធ្លាប់ផ្លាស់ប្តូរទេ? តើវិធានផ្ទៃក្នុងអាចត្រូវបានផ្លាស់ប្តូរយ៉ាងដូចម្តេច? តើអ្នកណាជាអ្នក សម្រេច? អ្នកណាខ្លះចូលរួម? (ផ្តល់ឧទាហរណ៍)
- ក្នុងករណីមានជម្លោះ តើត្រូវដោះស្រាយដោយរបៀបណា? ឧទាហរណ៍ណាមួយ?

ដីកសិកម្មស្រូវយធីលរបស់ជនជាតិដើមភាគតិច (ប្រថិត៖ អង្គការសហគមន៍ខ្មែរលើរកនគិរី)

ប្រតិទិនតាមរដូវអាចបង្ហាញពីជំហានសម្រាប់ការគ្រប់គ្រងព្រៃឈើក្នុងរយៈពេលមួយឆ្នាំ ឬសម្រាប់ចំការពនេចរក្នុងរយៈពេលច្រើនឆ្នាំ។ ប្រសិនបើគោលបំណងរបស់អ្នកគឺដើម្បីពង្រឹង ការគ្រប់គ្រងដីធ្លីសហគមន៍ និងធនធាន ឬប្រមូលភស្តុតាងមូលដ្ឋាន ដើម្បីតស៊ូមតិសម្រាប់ការទទួលស្គាល់ជាផ្លូវការកាន់តែច្រើននៃ សិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណី សូមចំណាយពេលកត់ត្រាវិធានផ្ទៃក្នុងគ្រប់គ្រងធនធានទាំងនេះ ប្រសិនបើពួកគេមិនមាន។ សូមប្រាកដថា មនុស្សផ្សេងគ្នាជាច្រើននៅក្នុងសហគមន៍មានឱកាសពិភាក្សា និងធ្វើការផ្លាស់ប្តូរចំពោះ សេចក្តីព្រាងវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ។ សហគមន៍អាចសម្រេចចិត្តបង្កើតវិធានផ្ទៃក្នុងថ្មី ឬប្រភេទប្រើប្រាស់ដីថ្មី (ឧ. តំបន់ព្រៃអភិរក្ស ឬតំបន់ហាមឃាត់ការបរបាញ់)។ ក្នុងករណីនេះសួរសំណួរលម្អិតអំពីអ្វីដែលមាន និងមិនត្រូវបានអនុញ្ញាតនៅក្នុងព្រៃដើម្បីបង្កើតការពិភាក្សាអំពីជម្រើស។

វិធានផ្ទៃក្នុងគ្រប់គ្រងធនធាន៖ វាអាចមានប្រយោជន៍ក្នុងការមានក្រុមអ្នកប្រើប្រាស់ធនធានជាក់លាក់សរសេរវិធានផ្ទៃក្នុងសហគមន៍សម្រាប់ការគ្រប់គ្រងធនធាន ប្រសិនបើពួកគេមិនទាន់មាន។ ក្រុមអាចត្រូវបានបង្កើតឡើងដើម្បីសរសេរវិធានផ្ទៃក្នុងគ្រប់គ្រងសម្រាប់ព្រៃឈើ រុក្ខជាតិជាឱសថ ចំការពនេចរ និងធនធានផ្សេងទៀតដែលពាក់ព័ន្ធនឹងចំណេះដឹងឯកទេស។ នៅពេលពិភាក្សាអំពីវិធានគ្រប់គ្រង សូមសួរក្រុមអំពីមូលហេតុនៃវិធានផ្ទៃក្នុងនីមួយៗ។ បង្កើតការពិភាក្សាអំពីការលើកទឹកចិត្ត និងគោលដៅសម្រាប់វិធានគ្រប់គ្រងនីមួយៗ ដូច្នេះមនុស្សយល់យ៉ាងច្បាស់អំពីហេតុផលសម្រាប់ការបង្កើត ឬពង្រឹងវិធានគ្រប់គ្រង។ ត្រូវប្រាកដថាបញ្ចូលទៅក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុងគ្រប់គ្រង នីតិវិធីសម្រាប់របៀបដែលវិធានផ្ទៃក្នុងទាំងនេះអាចត្រូវបានផ្លាស់ប្តូរនាពេលអនាគត។

សិទ្ធិកាន់កាប់ និងការផ្ទេរធនធាន

សំណួរសំខាន់ៗ	អ្នកចូលរួម	ឧបករណ៍ដែលត្រូវប្រើ
<p>សិទ្ធិកាន់កាប់ដីធ្លី៖ តើសិទ្ធិលើដីធ្លី និងធនធាន មានប្រភេទផ្សេងគ្នាអ្វីខ្លះនៅក្នុងប្រព័ន្ធបែប ប្រពៃណី? តើអ្នកណាជាអ្នកមានសិទ្ធិ? សួរអំពី បុគ្គល គ្រួសារធំ គ្រួសារ ភូមិ ត្រកូល កុលសម្ព័ន្ធ ការកាន់កាប់ដីដូនតា។ តើមានធនធានអ្វីខ្លះដែល អ្នកមកពីភូមិអាចប្រមូលនិងប្រើប្រាស់បានទេ? តើមានធនធាន (ទឹក ព្រៃឈើ ដីស្មៅ) ចែករំលែក ប្រើជាមួយសហគមន៍ផ្សេងទៀតទេ?</p> <p>សិទ្ធិទទួលបាន និងការផ្ទេរសិទ្ធិ៖ តើនរណា ម្នាក់មកមានសិទ្ធិប្រើប្រាស់ដីធ្លី ឬធនធានដោយ របៀបណា? សួរអំពីមរតក ការលក់ និងវិធី ផ្សេងទៀតដែលនរណាម្នាក់អាចទទួលបានដី និង វិធានផ្ទៃក្នុង។</p>	<p>សមាជិកនៃក្រុមងាយរងគ្រោះ</p>	<p>ផ្តោតការពិភាក្សាជាក្រុមដោយប្រើផែនទី គំនូសប្រាង រូបភាពផ្កាយរណប ផែនទី មាត្រាដ្ឋាន</p>

តើត្រូវធ្វើដូចម្តេច ?

រៀបចំការពិភាក្សាផ្តោតជាក្រុម ដោយប្រើផែនទីគំនូរប្រាងនៃការប្រើប្រាស់ដី ដែលប្រហែលជាត្រូវបានគូរពីមុនជាមួយ ក្រុមផ្សេងទៀត។ អ្នកអាចគូរផែនទីមួយផ្សេងទៀតដែលបង្ហាញពីទម្រង់នៃការកាន់កាប់ផ្សេងៗនៅក្នុងភូមិ ហើយ ប្រៀបធៀបវាទៅនឹងផែនទីប្រើប្រាស់ដី។

សម្រាប់ប្រភេទការប្រើប្រាស់ដីសំខាន់ៗនីមួយៗ សូមសួរ៖

- តើប្រភេទនៃសិទ្ធិកាន់កាប់ដីនេះមានប្រភេទអ្វីខ្លះ? តើវាជាដីសាធារណៈ/ដីរដ្ឋទេ? ដីឯកជន? ដីសហគមន៍? ការចូលប្រើដោយសេរី? ជាការគ្រប់គ្រងរួមគ្នា?
- តើអ្វីជាសិទ្ធិខុសគ្នាលើធនធានផ្សេងៗនៃប្រភេទការប្រើប្រាស់ដីនេះ?
- តើអ្នកណាជាអ្នកមានសិទ្ធិទាំងនេះ?
- តើមានឯកសារណាមួយបង្ហាញពីកម្មសិទ្ធិលើ ប្រភេទប្រើប្រាស់ដីនេះទេ? (ទម្រង់បែបបទរដ្ឋាភិបាលឯកសារ ពន្ធដារ កំណត់ត្រាផ្សេងទៀត)
- តើអ្នកណាអាចចូលប្រើប្រាស់ដីប្រភេទនេះ ទោះបីជាពួកគេមិនមែនជាកម្មសិទ្ធិក៏ដោយ? តើពួកគេអាចចូលប្រើអ្វីខ្លះ?
- តើអ្វីជាវិធានផ្ទៃក្នុងសម្រាប់ការទទួលបានសិទ្ធិ និងការផ្ទេរសិទ្ធិ? តើវិធានផ្ទៃក្នុងទាំងនេះធ្លាប់មានការផ្លាស់ប្តូរ ដែរឬទេ ហើយបើដូច្នោះ តើធ្វើដូចម្តេច?

នៅពេលរៀបចំការចងក្រងឯកសារសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណី សូមប្រយ័ត្នក្នុងការចងក្រងឯកសារសិទ្ធិចូល ប្រើប្រាស់ មិនមែនត្រឹមតែសិទ្ធិកម្មសិទ្ធិប៉ុណ្ណោះទេ។ សិទ្ធិចូលប្រើប្រាស់បែបប្រពៃណីជាញឹកញាប់ត្រូវបានប្រើប្រាស់ ដោយប្រជាជនក្រីក្រនៅក្នុងសហគមន៍។ នរណាម្នាក់ដែលមិនមាន 'កម្មសិទ្ធិ' ដីអាចនៅតែអាចចូលប្រើដីបាន។ ប្រសិនបើអ្នកណាម្នាក់មិនមានដីទេ ពួកគេអាចនឹងដាំដំណាំលើដីរបស់អ្នកដទៃបានមួយរយៈកាលដោយមិនគិតថ្លៃ ឬដោយ ការជួល។

ការផ្ទេរសិទ្ធិ

វាមានប្រយោជន៍ក្នុងការលើកនិយាយអំពីវិធានសម្រាប់ការផ្ទេរសិទ្ធិ និងការទទួលបានសិទ្ធិ។ ប្រភេទផ្សេងគ្នានៃ “កម្មសិទ្ធិ” ជារឿយៗមានវិធានផ្សេងៗគ្នាសម្រាប់របៀបដែលដីអាចផ្លាស់ប្តូរម្ចាស់។ តើវិធានផ្ទៃក្នុងអំពីមរតកមានអ្វីខ្លះ? តើវាខុសគ្នាសម្រាប់បុរសនិងស្ត្រីទេ? តើវិធានផ្ទៃក្នុងសម្រាប់លក់ដីមានអ្វីខ្លះ? តើវិធានផ្ទៃក្នុងខុសគ្នាសម្រាប់ប្រភេទដី និងធនធានខុសគ្នាឬ? នេះគ្របដណ្តប់ទាំងការផ្ទេរអចិន្ត្រៃយ៍ដូចជា មរតក (និងរង្វាន់ “អាពាហ៍ពិពាហ៍”) ការលក់អំណោយ ឬការផ្ទេរបណ្តោះអាសន្ន ដូចជាការជួល/ការចែករំលែក ឬការឱ្យខ្ចីដោយឥតគិតថ្លៃ។

លំនៅដ្ឋានរបស់ជាតិជាតិដើមភាគតិច (រូបថត៖ អង្គការសមាគមខ្មែរលើរតនគិរី)

ស្ថាប័ន

សំណួរសំខាន់ៗ	អ្នកចូលរួម	ឧបករណ៍ដែលត្រូវប្រើ
តើការសម្រេចចិត្តទាក់ទងនឹងសិទ្ធិដីធ្លី និងធនធានត្រូវបានធ្វើឡើងយ៉ាងដូចម្តេច? តើស្ថាប័នបែបប្រពៃណីមានមុខងារ និងទំនួលខុសត្រូវអ្វីខ្លះ? តើស្ថាប័នរដ្ឋាភិបាលមានតួនាទី និងភារកិច្ចអ្វីខ្លះ? តើស្ថាប័នបែបប្រពៃណី និង ស្ថាប័នរដ្ឋាភិបាលមានទំនាក់ទំនងគ្នាដូចម្តេច? ក្នុងករណីធនធានរួម អាជ្ញាធរជាន់ខ្ពស់ទទួលយកអ្នកប្រើប្រាស់ដើម្បីមានស្វ័យគ្រប់គ្រងដោយខ្លួនឯងដែរឬទេ?	មេដឹកនាំនៃស្ថាប័នដែលបានកំណត់នៅក្នុងផែនទីសង្គម; សមាជិកក្រុមងាយរងគ្រោះ; មេដឹកនាំកាន់កាប់ទំនៀមទម្លាប់; អាជ្ញាធរតំបន់; បុគ្គលិកនៃនាយកដ្ឋាន	សំភាសន៍ ផ្តោតការពិភាក្សាជាក្រុមដោយប្រើផែនទីសង្គម ដ្យាក្រាមវែន

តើត្រូវធ្វើដូចម្តេច ?

ចាប់ផ្តើមជាមួយនឹងការពិភាក្សាផ្តោតជាក្រុម ធ្វើផែនទីសង្គមនៃស្ថាប័នផ្សេងៗដែលភ្ជាប់ទៅនឹងការប្រើប្រាស់ និងគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិ។ ស្ថាប័នទាំងនេះអាចស្ថិតនៅក្នុងប្រព័ន្ធបែបប្រពៃណី ដូចជាអ្នកចាស់ទុំ កុលសម្ព័ន្ធ និងគណៈកម្មាធិការវប្បធម៌ជាដើម។ ពួកគេអាចជាអង្គការ សាសនា ឬខាងលោកិយ ព្រះវិហារ វត្តអារាម ក្រុមយុវជន

អង្គការសហគមន៍ និងបណ្តាញនានា។ ពួកគេក៏អាចជាអាជ្ញាធរមូលដ្ឋាន ឬមន្ត្រីនាយកដ្ឋានពីរដ្ឋាភិបាលផងដែរ។
អ្នកក៏អាចសួរថា៖

- តើស្ថាប័នទាំងនេះមានតួនាទីអ្វីខ្លះ? តើដីនិងធនធានអ្វីដែលពួកគេគ្រប់គ្រង?
- តើអ្វីជាលំហ និងកម្រិតនៃឥទ្ធិពលរបស់ពួកគេ?
- តើពួកគេប្រាស្រ័យទាក់ទងគ្នាយ៉ាងដូចម្តេច?

នៅពេលអ្នកផ្តោតលើស្ថាប័នបែបប្រពៃណី អ្នកអាចសួរថា៖

- តើស្ថាប័នមួយណាខ្លាំង? តើមានអ្នកណាដែលធ្លាប់ខ្លាំងតែឥឡូវខ្សោយឬអត់?
- តើវិធានប្រពៃណី និងដំណើរការធ្វើការសម្រេចចិត្តអាចផ្លាស់ប្តូរបានដោយរបៀបណា?
- តើអ្វីខ្លះជាទំនាក់ទំនងរវាងស្ថាប័នបែបប្រពៃណី និងស្ថាប័នរដ្ឋាភិបាល?
- តើទំនាក់ទំនងរវាងស្ថាប័នបែបប្រពៃណី និងស្ថាប័នរដ្ឋាភិបាលនៅក្នុងតំបន់រដ្ឋបាលជាគូគ្នាដែរឬទេ? វាជាការល្អក្នុងការសុំឧទាហរណ៍ជាក់ស្តែង ដើម្បីជៀសវាងការនិយាយក្នុងន័យទូលំទូលាយពេក។

ការដោះស្រាយជម្លោះជាលក្ខណៈប្រពៃណី

សំណួរសំខាន់ៗ	អ្នកចូលរួម	ឧបករណ៍ដែលត្រូវប្រើ
តើទំនាស់ដីធ្លី និងធនធានក្នុងភូមិកើតមានបែបណា? តើមនុស្សព្យាយាមដោះស្រាយជម្លោះទាំងនេះដោយ របៀបណា? តើជម្លោះត្រូវដោះស្រាយដោយរបៀបណា ក្នុងប្រព័ន្ធបែបប្រពៃណី? តើជម្លោះអ្វីខ្លះដែលមិន អាច ឬមិនត្រូវបានដោះស្រាយដោយប្រើប្រព័ន្ធសិទ្ធិ កាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណី?	មនុស្សដែលមានតួនាទីបែប ប្រពៃណីក្នុងការដោះស្រាយវិវាទ មនុស្សពាក់ព័ន្ធនឹងករណីសិក្សា គួរឱ្យចាប់អារម្មណ៍ណាមួយនៃការ ដោះស្រាយវិវាទ	ការពិភាក្សាផ្តោតជាក្រុម; បទសម្ភាសន៍

តើត្រូវធ្វើដូចម្តេច?

រៀបចំការពិភាក្សាផ្តោតជាក្រុម លើប្រភេទជម្លោះផ្សេងៗគ្នា ហើយសួរថា៖

- តើទំនាស់ដីធ្លីកើតឡើងលើដីធ្លី ឬធនធាននៅក្នុងភូមិ?
- តើមនុស្សព្យាយាមដោះស្រាយជម្លោះដោយរបៀបណា? តើនរណាជាអ្នកពាក់ព័ន្ធក្នុងការដោះស្រាយជម្លោះ?
- តើប្រព័ន្ធបែបប្រពៃណីមានវិធីដោះស្រាយជម្លោះដែរឬទេ? តើអ្នកណាពាក់ព័ន្ធ? តើមានជំហានអ្វីខ្លះសម្រាប់
ការដោះស្រាយជម្លោះក្នុងប្រព័ន្ធបែបប្រពៃណី?
- ប្រសិនបើនរណាម្នាក់បំពានវិធានផ្ទៃក្នុងនៅក្នុងប្រព័ន្ធសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណី តើមានផលវិបាកអ្វីខ្លះ?
- តើទំនាក់ទំនងរវាងប្រព័ន្ធបែបប្រពៃណីសម្រាប់ការដោះស្រាយជម្លោះ និងប្រព័ន្ធរដ្ឋបាល ឬប្រព័ន្ធតុលាការ
របស់រដ្ឋាភិបាលគឺជាអ្វី? តើករណីណាខ្លះ ដែលមនុស្សប្រើប្រព័ន្ធបែបប្រពៃណី ហើយករណីណាខ្លះដែលគេ
ប្រើប្រព័ន្ធរដ្ឋាភិបាល?
- តើជម្លោះអ្វីខ្លះដែលមិនត្រូវបានដោះស្រាយដោយជោគជ័យ? តើស្ថានភាពអាចប្រសើរឡើងដោយរបៀបណា?

ជម្លោះអាចកើតឡើងរវាងបុគ្គល ឬគ្រួសារ រវាងភូមិ រវាងក្រុមជនជាតិភាគតិច រវាងភូមិមួយ និងក្រុមហ៊ុន ឬរវាងភូមិ
មួយនិងរដ្ឋាភិបាល។ ការកត់ត្រាប្រភេទនៃជម្លោះ និងការឆ្លុះបញ្ចាំងថាតើវិធីសាស្ត្របែបប្រពៃណីបច្ចុប្បន្នមានប្រសិទ្ធភាព
សម្រាប់ការដោះស្រាយជម្លោះប្រភេទនីមួយៗអាចជំរុញឱ្យមានការពិភាក្សាអំពីវិធីដើម្បីកែលម្អដំណើរការ។

ការចិញ្ចឹមជីវិត

សំណួរសំខាន់ៗ	អ្នកចូលរួម	ឧបករណ៍ដែលត្រូវប្រើ
តើប្រជាជនពឹងផ្អែកលើដី និងធនធាន រួមទាំងនៅក្រោមប្រព័ន្ធបែបប្រពៃណី សម្រាប់ការចិញ្ចឹមជីវិតរបស់ពួកគេដោយរបៀបណា? តើអ្វីជាទំនាក់ទំនងរវាងសន្តិសុខស្បៀង និងជីវិត? តើកម្រិតនៃវិសមភាព/សមភាពនៅក្នុងប្រព័ន្ធបែបប្រពៃណីគឺជាអ្វី? តើប្រព័ន្ធបែបប្រពៃណីផ្តល់សំណាញ់សុវត្ថិភាពសង្គមសម្រាប់ក្រុមជនក្រីក្រនិងជនងាយរងគ្រោះដោយរបៀបណា?	ធ្វើចំណាត់ថ្នាក់ទ្រព្យសម្បត្តិទាំងអស់ដែលបានកំណត់ឡើងនៅក្នុងចំណាត់ថ្នាក់ទ្រព្យសម្បត្តិប្រជាជនដែលគ្មានដី ក្រីក្រ / ងាយរងគ្រោះ គ្រួសារដែលទើបឆ្លងកាត់ព្រឹត្តិការភ័យរន្ធត់ (បញ្ហាសុខភាព ការប្រមូលផលមិនល្អ គ្រោះធម្មជាតិ)	ការសង្កេតភូមិ; ចំណាត់ថ្នាក់ទ្រព្យសម្បត្តិនៅក្នុងកិច្ចប្រជុំជាមួយអ្នកដឹកនាំ; ការពិភាក្សាជាក្រុមដាច់ដោយឡែក និងការសម្ភាសន៍គ្រួសារជាមួយក្រុមនីមួយៗដែលបានរៀបរាប់ខាងលើ ដោយប្រើផែនទីសេដ្ឋកិច្ចគ្រួសារ

ការចងក្រងឯកសារស្តីពីការចិញ្ចឹមជីវិតអាចជួយឱ្យយល់អំពីទិដ្ឋភាពសំខាន់ៗពីរខាងក្រោម៖

ការបែងចែកធនធានក្រោមសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណីក្នុងការចិញ្ចឹមជីវិតនៅមូលដ្ឋាន

សារៈសំខាន់នៃសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណីសម្រាប់ជីវភាពរស់នៅជាពិសេសព្រៃឈើ និងដីចំការពនេចរ អាចជាសារៈដ៏មានប្រសិទ្ធភាពមួយនៅពេលធ្វើការតស៊ូមតិឱ្យមានការទទួលស្គាល់សិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណី។ ការកត់ត្រាតម្លៃផលិតផលព្រៃឈើ រួមមានឈើ ផ្តៅ ឫស្សី ផ្លែឈើ និងបន្លែព្រៃ ក៏ដូចជាឱសថអាចបង្ហាញពីសារៈសំខាន់នៃការទទួលបានព្រៃឈើប្រកបដោយសុវត្ថិភាពសម្រាប់ការចិញ្ចឹមជីវិត។ ដីចំការពនេចរក៏ផ្តល់ចំណីអាហារចាំបាច់និងភាពចម្រុះសម្រាប់គ្រួសារផងដែរ។ បើគ្មានការកាន់កាប់ដោយសុវត្ថិភាពចំពោះដីចំការពនេចរទេ ការបន្តចូលប្រើប្រាស់អាស្រ័យផលដំណាំទាំងនេះគឺមានគ្រោះថ្នាក់។ ដំណាំសាច់ប្រាក់ដែលត្រូវបានផ្សព្វផ្សាយដោយកម្មវិធីរបស់រដ្ឋាភិបាលមិនមែនជាការជំនួសសម្រាប់ដំណាំចំការពនេចរទេ។

វាក៏អាចធ្វើទៅបានផងដែរដើម្បីចងក្រងឯកសារពីសារៈសំខាន់នៃសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណីចំពោះសន្តិសុខស្បៀង និងអាហារូបត្ថម្ភ។ តើមានគ្រួសារប៉ុន្មានក្នុងភូមិដែលមិនមានអាហារគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់ក្នុងមួយឆ្នាំ? ប្រសិនបើនរណាម្នាក់ទទួលបានផលមិនល្អ តើពួកគេអាចទទួលបានជំនួយដោយរបៀបណា? តើប្រភេទអាហារចម្រុះនិងប្រដោយដីជាតិទទួលបានដោយរបៀបណា?

សមាសធាតុចិញ្ចឹមជីវិតនេះគួរតែត្រូវបានបញ្ចប់បន្ទាប់ពីបានកំណត់ជាមួយសហគមន៍អំពីប្រភេទប្រើប្រាស់ដីសំខាន់ៗ ក៏ដូចជាការប្រើប្រាស់ប្រកបដោយផលិតភាព (ឧទាហរណ៍ ដំណាំដាំដុះ ផលិតផលព្រៃឈើដែលប្រមូលបាន ដីវាលស្មៅ) ដែលភ្ជាប់ទៅនឹងប្រភេទប្រើប្រាស់ដីនីមួយៗ។ ទិន្នន័យស្តីពីការកាន់កាប់ដីធ្លី និងការចូលប្រើប្រាស់ (ដូចជាសមាមាត្រនៃគ្រួសារដែលកាន់កាប់ដីស្រែ សមាមាត្រនៃគ្រួសារដែលប្រើប្រាស់ដីចំការពនេចរ ទំហំមធ្យមនៃចម្ការតែដែលមានម្ចាស់កាន់កាប់។ល។) ក៏មានប្រយោជន៍សម្រាប់សមាសភាគនេះផងដែរ។

តើត្រូវធ្វើដូចម្តេច ?

ដើម្បីបង្ហាញពីសារៈសំខាន់នៃការកាន់កាប់ដោយសុវត្ថិភាពលើដីព្រៃឈើ និងធនធានផ្សេងទៀតសម្រាប់ការចិញ្ចឹមជីវិត សូមបង្កើតបញ្ជីដំណាំ និងធនធានផ្សេងទៀតដែលសហគមន៍ប្រើប្រាស់ពីប្រភេទការប្រើប្រាស់ដីនីមួយៗក្នុងអំឡុងពេលពិភាក្សាជាក្រុម។ ការរួមបញ្ចូលបញ្ជីដំណាំជាមួយនឹងផែនទីភូមិអាចបង្ហាញយ៉ាងច្បាស់ពីការរួមចំណែកដែលតំបន់នីមួយៗធ្វើឱ្យមានសុខុមាលភាពរបស់សហគមន៍។

ធ្វើលំហាត់ចំណាត់ថ្នាក់ទ្រព្យសម្បត្តិជាមួយអ្នកដឹកនាំសហគមន៍។ ដើម្បីធ្វើដូច្នោះបាន អ្នកនឹងត្រូវកំណត់លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យសម្រាប់អ្វីដែលបង្កើតជាគ្រួសារ 'មាន' 'មធ្យម' និង 'ក្រ' ។ ជាធម្មតា នេះត្រូវបានធ្វើដោយការវាស់វែងទ្រព្យសម្បត្តិដូចជាចំនួនដីដែលជាកម្មសិទ្ធិ ចំនួនសត្វពាហនៈ និងប្រភេទនៃការចិញ្ចឹមជីវិត (ឧ. ជាកម្មករកសិដ្ឋាន) ។ល។

បន្ទាប់ពីធ្វើលំហាត់ចំណាត់ថ្នាក់ទ្រព្យសម្បត្តិ សូមគូរផែនទី សេដ្ឋកិច្ចគ្រួសារជាមួយគ្រួសារនៃប្រភេទទ្រព្យសម្បត្តិនីមួយៗដើម្បីយល់ពីរបៀបដែលពួកគេពឹងផ្អែកលើធនធានក្រោមសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណីសម្រាប់អាហារនិងប្រាក់ចំណូល។

ការរួមចំណែកនៃប្រព័ន្ធបែបប្រពៃណីចំពោះសមធម៌សង្គម និងកាត់បន្ថយភាពងាយរងគ្រោះ

ប្រព័ន្ធកម្មសិទ្ធិដីធ្លីតាមទម្លាប់មួយចំនួនត្រូវបានរចនាឡើងដើម្បីរក្សាសមភាព/សមភាពដែលទាក់ទងគ្នារវាងសមាជិកសហគមន៍។ ការចងក្រងឯកសារអំពីទិដ្ឋភាពនៃសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណីនេះអាចគាំទ្រដល់ការតស៊ូមតិដោយការជជែកវែកញែកថាការទទួលស្គាល់សិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណីធានាថាក្រុមជនក្រីក្រ និងងាយរងគ្រោះអាចបំពេញតម្រូវការមូលដ្ឋានរបស់ពួកគេ។

ប្រព័ន្ធបែបប្រពៃណីមួយចំនួនមានវិធានផ្ទៃក្នុងរវាងការប្រមូលផ្តុំទ្រព្យសម្បត្តិទុក។ វិធានផ្ទៃក្នុងសម្រាប់កម្មសិទ្ធិដីធ្លីអាចទប់ស្កាត់ការប្រមូលដីទុកដោយគ្រួសារធំ ឬគ្រួសារមួយ។ វាក៏អាចមានវិធានផ្ទៃក្នុងអនុញ្ញាតឲ្យគ្រួសារធ្វើស្រែចម្ការរយៈពេលមួយឆ្នាំ ប្រសិនបើពួកគេមិនមានដីផ្ទាល់ខ្លួន។ នៅពេលចងក្រងឯកសារអំពីទិដ្ឋភាពនៃសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណីនេះ សូមសួរថាតើវិសមភាពមើលទៅដូចម្តេចនៅក្នុងសហគមន៍។ តើមានន័យដូចម្តេចថាជាអ្នកក្រ? តើមានទ្រព្យសម្បត្តិមានន័យយ៉ាងណា? ចំណាត់ថ្នាក់ទ្រព្យសម្បត្តិគឺជាឧបករណ៍ដ៏មានប្រយោជន៍សម្រាប់ការឆ្លើយសំណួរទាំងនេះ។

ប្រព័ន្ធសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណីជាដើម្បីមានសំណាញ់សុវត្ថិភាពសង្គម ដែលមនុស្សអាចពឹងពាក់បាននៅពេលមានតម្រូវការ ដូចជានៅពេលដែលគ្រួសារមានការប្រមូលផលដំណាំមិនល្អ ការសង្គ្រោះបន្ទាន់ផ្នែកវេជ្ជសាស្ត្រ ឬការស្លាប់ក្នុងគ្រួសារ។ នៅពេលចងក្រងឯកសារអំពីទិដ្ឋភាពនៃសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណីសូមសួរពីរបៀបដែលនរណាម្នាក់អាចទទួលបានជំនួយនៅពេលប្រឈមមុខនឹងភាពអាសន្នឬការលំបាក។

សហគមន៍ដែលមានកម្រិតវិសមភាពខ្ពស់អាចប្រើប្រាស់ព័ត៌មាននេះដើម្បីឆ្លុះបញ្ចាំងពីរបៀបការថែទាំសមាជិកក្រីក្របំផុតនៅក្នុងសហគមន៍របស់ពួកគេឱ្យកាន់តែប្រសើរឡើង។ តើពួកគេអាចធានាបានយ៉ាងដូចម្តេចថាអ្នកក្រីក្រដែលមានតម្រូវការមូលដ្ឋានត្រូវបានបំពេញ? តើសហគមន៍អាចធានាថាមនុស្សកាន់តែច្រើន រួមទាំងក្រុមដែលងាយរងគ្រោះទទួលបានអត្ថប្រយោជន៍ពីការអភិវឌ្ឍន៍ដោយរបៀបណា? ការចងក្រងឯកសារអំពីវិធីដែលប្រព័ន្ធនេះខ្វះខាតក្នុងការជួយមនុស្សក្នុងគ្រាលំបាក អាចបង្កើតការពិភាក្សាអំពីរបៀបកែលម្អ សំណាញ់សុវត្ថិភាពសង្គមនៅក្នុងសហគមន៍ និងការពារមនុស្សពីការធ្លាក់ក្នុងបំណុល ឬភាពក្រីក្រក្នុងអំឡុងពេលមានវិបត្តិ។

វិសាលភាពវប្បធម៌នៃទឹកដី៖ បុណ្យជប់លៀង, ពិធីបុណ្យ, រឿងនិទាន, សិល្បៈ, រចាំ, ចម្រៀង

សំណួរសំខាន់ៗ	អ្នកចូលរួម	ឧបករណ៍ដែលត្រូវប្រើ
តើការអនុវត្តវប្បធម៌ខ្លះដែលភ្ជាប់ទៅនឹងប្រព័ន្ធប្រើប្រាស់ដីជាលក្ខណៈប្រពៃណី? តើដីមានទំនាក់ទំនងយ៉ាងណាក្នុងការថែរក្សាវប្បធម៌ និងអត្តសញ្ញាណ?	អ្នកដឹកនាំសាសនា, មេអារក្ស, វិចិត្រករ, តម្បាញ, សិប្បករ, មនុស្សចាស់	ប្រតិទិននៃពិធីបុណ្យ; ការពិភាក្សាផ្តោតជាក្រុម; ការសម្ភាសន៍ជាមួយមនុស្សចាស់; បទសម្ភាសន៍ជាមួយអ្នកដឹកនាំសាសនាបែបប្រពៃណី; រូបថត; ការចតវីដេអូ; ការចតសំឡេងនៃការសម្តែងចម្រៀង និងរាំ ចម្រៀងច្រៀងនៅពេលដាំដុះ/ប្រមូលផល/ជ័រ/ស្មៅ/សកម្មភាពគ្រប់គ្រងដីផ្សេងទៀត

ការចងក្រងឯកសារអំពីវិសាលភាពវប្បធម៌នៃសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណីអាចជួយពង្រឹងការអនុវត្ត និងគុណតម្លៃដែលរក្សាបាននូវប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងបែបប្រពៃណី។ បុណ្យជប់លៀងអាហារ និងពិធីបុណ្យនានាត្រូវបានចងភ្ជាប់ទៅនឹងរដូវកាលកសិកម្ម ដែលជារឿយៗគឺនៅពេលដាំដុះ និងច្រូតកាត់។ រចាំប្រពៃណីត្រូវបានបំផុសគំនិតដោយចលនា ដែលបានធ្វើឡើងនៅពេលធ្វើកសិកម្ម។ មានចម្រៀងអំពីការស្ទូងស្រូវ ការដើរទៅស្រែចំការ ការពារសត្វចង្រៃ។

សង្គមនៅតំបន់ខ្ពង់រាបជាច្រើនបង្កើតទំនាក់ទំនងរបស់ពួកគេទៅនឹងភូមិ ឬទឹកដីជាទំនាក់ទំនងពិភពលោកខាងស្មារតីរួមបញ្ចូលគ្នា។ ដូច្នេះ វាមានសារៈសំខាន់ជាងនេះទៀតក្នុងការថែរក្សាកន្លែងគោរពបូជា និងតំបន់ពិសិដ្ឋ ដើម្បីធានាបាននូវភាពសុចរិតនៃទំនាក់ទំនងនេះ។ ការមិនគោរពកង្វល់ទាំងនេះនឹងធ្វើឲ្យខូចដល់ក្រុមសីលធម៌របស់សហគមន៍ និងបង្កើតបញ្ហាសង្គម។

ដូច្នេះ វាមានសារៈសំខាន់ណាស់ក្នុងការមានគោលនយោបាយដែលបានកំណត់ឱ្យបានល្អទាក់ទងនឹងទិន្នន័យណាដែលត្រូវប្រមូល និងការវិភាគការចេញចូលប្រើដែលតម្រូវតាមតម្រូវការបែបនេះ។ សាសនាបែបប្រពៃណីត្រូវបានចងភ្ជាប់នៅលើដី និងបឹង និងព្រៃឈើ។ បឹងពិសិដ្ឋ ព្រៃសម្រាប់ធ្វើពិធីសាសនារូងភ្នំ និងកំពូលភ្នំ គឺជាតំបន់ពិសិដ្ឋទាំងអស់ដែលមានវិធានផ្សេងៗ សម្រាប់ប្រើប្រាស់ក្រោមប្រព័ន្ធជាលក្ខណៈប្រពៃណី។ ដំណាម និងចំណងទាក់ទងរបស់អាចកំណត់ការចេញចូលប្រើប្រាស់ធនធានធម្មជាតិក្នុងស្រុក ការប្រើប្រាស់ និងការគ្រប់គ្រងរបស់ពួកគេ។ នេះត្រូវបានបំពេញបន្ថែមដោយអ្នកដឹកនាំបែបប្រពៃណីដែលត្រូវបានគេមើលឃើញថាជាមេអារក្ស និងជាអន្តរការីរវាងអ្នករស់និងអ្នកស្លាប់ ដោយក្រោយមកត្រូវបានចាត់ទុកថាជាម្ចាស់ដីពិតប្រាកដ។

សហគមន៍អាចជួបជុំគ្នាដើម្បីអបអរសាទរវិសាលភាពវប្បធម៌នៃសិទ្ធិកាន់កាប់ និងភ្ជាប់ពួកគេទៅនឹងកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងដើម្បីការពារទឹកដីបែបប្រពៃណី និងពង្រឹងការគ្រប់គ្រងបរិស្ថាន។ ចម្រៀង រចាំ ការនិទានរឿង និងសិល្បៈអាចជួយផ្ទេរចំណេះដឹងប្រពៃណីដល់យុវជន និងពង្រឹងប្រព័ន្ធបែបប្រពៃណី។

៥.៤ ជំហានសម្រាប់ការចងក្រងឯកសារសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណី

បន្ទាប់ពីបញ្ចប់ដំណាក់កាលរៀបចំដំណាក់កាល (សូមមើលផ្នែកទី ៤ និងទី ៥) និងការរៀបចំផែនការចងក្រងឯកសារសូមអនុវត្តតាម និងកែសម្រួលជំហានខាងក្រោម ដើម្បីអនុវត្តដំណើរការចងក្រងឯកសារ៖

- (១) ជួបជាមួយមេភូមិរួមទាំងអាជ្ញាធរមូលដ្ឋានតាមការសម្របសម្រួលដើម្បីជូនដំណឹងដល់ពួកគាត់អំពីផែនការរៀបចំចងក្រងឯកសារនិងពេលវេលាកំណត់។ អ្នកដឹកនាំទាំងនេះអាចជួយអ្នកសម្របសម្រួលសហគមន៍រៀបចំការប្រជុំសហគមន៍ដំបូងដើម្បីចាប់ផ្តើមដំណើរការចងក្រងឯកសារ។ នេះក៏អាចជាឱកាសដ៏ល្អក្នុងការប្រមូលព័ត៌មានភូមិមូលដ្ឋានផងដែរ។

(២) រៀបចំកិច្ចប្រជុំសហគមន៍ដើម្បីបង្ហាញផែនការចងក្រងឯកសារ។ ផ្តោតលើការពន្យល់អំពីដំណើរការរៀបចំចងក្រងឯកសារ និងរបៀបដែលអ្នកភូមិអាចចូលរួមបាន។ ជូនដំណឹងអំពីការពិភាក្សាផ្តោតជាក្រុម សំខាន់ដែលបានគ្រោងទុកនៅថ្ងៃបន្ទាប់។

(៣) នៅក្នុងកិច្ចប្រជុំសហគមន៍លើកដំបូង ឬបន្ទាប់ដោយផ្ទាល់បែងចែកសមាជិកសហគមន៍ជាក្រុម ដើម្បីគូរផែនទីភូមិ។ ការគូរផែនទីព្រាងអាចត្រូវការការអនុវត្តមួយចំនួន។

៥.៥ វិធីសាស្ត្រ និងឧបករណ៍សម្រាប់ចងក្រងឯកសារប្រព័ន្ធសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណី

ផ្នែកខាងក្រោមពណ៌នាអំពីវិធីសាស្ត្រក្នុងការចងក្រងឯកសារសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណីដោយមានការណែនាំមួយចំនួនអំពីរបៀបប្រើប្រាស់វាឱ្យមានប្រសិទ្ធភាព។ ធាតុសំខាន់ៗដែលបានបង្ហាញគឺ៖ ការធ្វើផែនទី ការពិភាក្សាជាក្រុម ការសំភាសន៍បុគ្គល ការសំភាសន៍ក្នុងគ្រួសារ និងការសង្កេតនៅទីវាល។

៥.៥.១ ការធ្វើផែនទី

ផែនទីជាឧបករណ៍ដ៏សំខាន់មួយសម្រាប់ការចងក្រងឯកសារសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណី។ ការគូរផែនទីគឺជាមធ្យោបាយដ៏មានប្រយោជន៍មួយដើម្បីជួយសម្រួលដល់ការពិភាក្សាជាក្រុមអំពីដីធ្លី។ ពួកវាក៏ជាឧបករណ៍ដ៏មានប្រសិទ្ធភាពបំផុតមួយក្នុងការទំនាក់ទំនងការទាមទារដីសហគមន៍ជាមួយនឹងកម្រិតនៃភាពច្បាស់លាស់ដល់អាជ្ញាធររដ្ឋាភិបាល និងវិស័យឯកជន។ ផ្នែកនេះរៀបរាប់អំពីប្រភេទផ្សេងៗនៃការគូសផែនទីមានចូលរួម និងរបៀបជ្រើសរើសដែលសមស្របបំផុត សម្រាប់ការចងក្រងឯកសាររបស់អ្នក។

នៅពេលសម្រេចចិត្តប្រើវិធីសាស្ត្រធ្វើផែនទីអ្វី សូមឆ្លើយសំណួរខាងក្រោម៖

- ◇ ហេតុអ្វីបានជាអ្នកចង់បង្កើតផែនទី?
- ◇ តើអ្នកចង់ចែករំលែកផែនទីជាមួយអ្នកណា?
- ◇ តើព័ត៌មានអ្វីខ្លះដែលត្រូវបញ្ចូលក្នុងផែនទី?

ដោយផ្អែកលើចម្លើយរបស់អ្នកចំពោះសំណួរទាំងនេះ សូមជ្រើសរើសវិធីសាស្ត្រដែលត្រូវនឹងគោលដៅរបស់អ្នក ជំនាញបច្ចេកទេស ពេលវេលាដែលមាន និងភាពងាយស្រួលរបស់អ្នកភូមិជាមួយផែនទី។ វិធីសាស្ត្រទូទៅបំផុតនៃការគូសផែនទីដែលចូលរួមមាន ផែនទីគំនូសព្រាង ផែនទីមានខ្នាត ផែនទី ៣D និងផែនទីចំណុច GPS ។

មិនថាអ្នកជ្រើសរើសវិធីសាស្ត្រគូសផែនទីបែបណានោះទេ តែងតែចាប់ផ្តើមដំបូងដោយការគូរផែនទីជាមួយសមាជិកសហគមន៍។ ការគូរផែនទីអនុញ្ញាតឱ្យសមាជិកសហគមន៍ ចាប់ផ្តើមគិតពីរបៀបតំណាងឱ្យដីរបស់ពួកគេតាមលំហ។ ការគូរផែនទីគំនូសព្រាងជាមួយក្រុមផ្សេងៗគ្នា អនុញ្ញាតឱ្យមនុស្សកាន់តែច្រើនក្នុងការរួមចំណែកចំណេះដឹងរបស់ពួកគេ ចំពោះកំណែចុងក្រោយនៃផែនទី។ ប្រើការគូសវាសគំនូសព្រាងដើម្បីកំណត់ព្រំដែនទូទៅនៃដីសហគមន៍ ទីតាំងសម្គាល់សំខាន់ៗ និងប្រភេទការប្រើប្រាស់ដីដែលនឹងផ្តល់ព័ត៌មានអំពីសកម្មភាពគូសផែនទីបន្ថែមទៀត។

គន្លឹះក្នុងការធ្វើផែនទី

ផែនទីមានប្រសិទ្ធភាពក្នុងការបង្ហាញពីទិដ្ឋភាពជាក់លាក់នៃសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណីជាពិសេសការប្រើប្រាស់ដីធ្លី និងការកាន់កាប់ដីធ្លី។ ការធ្វើផែនទីដោយការចូលរួមធ្វើអោយប្រសើរឡើងនូវការយល់ដឹងអំពីសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណីនៅក្នុងសហគមន៍ និងសម្រាប់អ្នកខាងក្រៅ ហើយជាមធ្យោបាយផ្តល់សិទ្ធិអំណាចដល់សហគមន៍ក្នុងការទាមទារដីជាលក្ខណៈប្រពៃណី។ អញ្ជើញអ្នកតំណាងមកពីសហគមន៍ជិតខាងមកចូលរួមកិច្ចប្រជុំសហគមន៍ដំបូង។ ភូមិជិតខាងក៏គួរតែចូលរួមក្នុងការផ្ទៀងផ្ទាត់ផែនទីសហគមន៍ផងដែរ។

ភាពជាម្ចាស់លើទិន្នន័យនៃផែនទី

ទិន្នន័យការចងក្រងឯកសារ រួមទាំងផែនទីជាប់សហគមន៍។ ដូច្នោះ សហគមន៍មានសិទ្ធិសម្រេចថាតើផែនទីត្រូវបានប្រើប្រាស់ និងផែនទីបង្ហាញដល់អ្នកណា។ ការធ្វើផែនទីអាចជួយការពារដីប្រពៃណីពីការរំលោភយកដី ប៉ុន្តែផែនទីក៏អាចធ្វើឱ្យដីកាន់តែងាយរងគ្រោះផងដែរ។ ផែនទីអាចទាក់ទាញចំណាប់អារម្មណ៍ពីក្រុមខាងក្រៅ ប្រសិនបើពួកគេកត់ត្រាធនធានធម្មជាតិដ៏មានតម្លៃ។ ពួកគេក៏អាចធ្វើឱ្យតំបន់ដែលមិនទាន់បានគូសផែនទី កាន់តែងាយរងការរំលោភយកដីប្រសិនបើរដ្ឋាភិបាល និងឯកជនជឿថា ប្រសិនបើដីមិនទាន់បានធ្វើផែនទីទេនោះ វាមិនត្រូវបានកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណីនិងអាចវិនិយោគបាន។ ក្នុងដំណាក់កាលរៀបចំឯកសារ អត្ថប្រយោជន៍ និងហានិភ័យនៃការបង្កើតផែនទីគួរតែត្រូវបានពន្យល់យ៉ាងច្បាស់លាស់។

របៀបដែលផែនទីគួរតែត្រូវបានប្រើប្រាស់គួរតែត្រូវបានពិភាក្សានិងយល់ព្រមជាមួយសហគមន៍ក្នុងអំឡុងពេលបណ្តុះបណ្តាលការចងក្រងឯកសារ។ វិធានស្តីពីរបៀបប្រើប្រាស់ផែនទីគួរតែត្រូវបានសរសេរចូល និងបង្ហាញក្នុងអំឡុងពេលសកម្មភាពគូសផែនទី។ ការចងក្រងឯកសារដែលផ្តោតលើការស្រាវជ្រាវ និងការតស៊ូមតិអាចរួមបញ្ចូលវិធានផ្ទៃក្នុងដែលប្រកាសថាផែនទីសម្រាប់ការស្រាវជ្រាវ និងមិនគួរប្រើដើម្បីចុះបញ្ជីដីស្រែបញ្ជាប់ឡើយ។ អង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាលដែលសម្របសម្រួលឯកសារគួរតែធ្វើការជាមួយសហគមន៍បង្កើតគោលការណ៍ណែនាំអំពីរបៀបដែលផែនទីអាចត្រូវបានប្រើសម្រាប់ការតស៊ូមតិទៅកាន់គោលដៅបន្ថែមទៀតដែលបានព្រមព្រៀងជាមួយសហគមន៍។

សហគមន៍មួយចំនួនប្រហែលជាមិនចង់ចែករំលែកផែនទី ជាមួយក្រុមជាក់លាក់ ឬប្រហែលជាមិនចង់បង្ហាញព័ត៌មានមួយចំនួន ដូចជាទីតាំងនៃធនធានធម្មជាតិដ៏មានតម្លៃជាដើម។ នៅចុងបញ្ចប់នៃដំណើរការរៀបចំចងក្រងឯកសារ សូមបញ្ជាក់ ជាមួយអ្នកតំណាងសហគមន៍អំពីរបៀបដែលទិន្នន័យ រួមទាំងផែនទីគួរតែត្រូវបានចែករំលែក និងអ្វីដែលមិនគួរចែករំលែក។

៤.៥.២ ការពិភាក្សាផ្ដោតជាក្រុម

ការពិភាក្សាជាក្រុមគឺជាឧបករណ៍សំខាន់មួយសម្រាប់ចងក្រងឯកសារអំពីសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណី ចាប់តាំងពី វាបង្កើតឱកាសមួយសម្រាប់សមាជិកសហគមន៍ក្នុងការឆ្លុះបញ្ចាំងរួមគ្នាលើស្ថានភាពបច្ចុប្បន្ន និងអនាគតរបស់ពួកគេ។ ការពិភាក្សាផ្តល់កន្លែងសម្រាប់សមាជិកផ្សេងៗ ដើម្បីបញ្ជាក់អំពីតម្លៃនៃទិដ្ឋភាពផ្សេងៗនៃប្រព័ន្ធកាន់កាប់ជាលក្ខណៈ ប្រពៃណីរបស់ពួកគេ។ វាជាការប្រសើរក្នុងការបញ្ចូលទាំងចាស់ទុំ និងយុវជនក្នុងក្រុមពិភាក្សាដូចគ្នា ដើម្បីឱ្យចំណេះដឹង ប្រពៃណី និងប្រវត្តិភូមិអាចចម្លងដល់មនុស្សជំនាន់ក្រោយ។

ការពិភាក្សាផ្ដោតជាក្រុម លើរចនាសម្ព័ន្ធ និងពាក់ព័ន្ធនឹងអ្នកសម្របសម្រួល និងនិងក្រុមមនុស្សមួយក្រុម (ពី ៤ ទៅ ១៥ ប៉ុន្តែ ៨ ទៅ ១០ ច្រើនតែជាទំហំក្រុមល្អបំផុត)អ្នកចូលរួមត្រូវបានជ្រើសរើសដោយយោងទៅតាមលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យ ដែលបានកំណត់ជាមុនទាក់ទងនឹងសំណួរស្រាវជ្រាវ។

ដើម្បីរៀបចំសម្រាប់ការពិភាក្សាជាក្រុម សម្រេចចិត្តថា តើទិដ្ឋភាពនៃទំនៀមទម្លាប់ទម្លាប់ដើម្បីពិភាក្សាអ្វីខ្លះ (ឧទាហរណ៍ ប្រធានបទ)។ ពិនិត្យមើលការណែនាំ (ឧទាហរណ៍បញ្ជីសំណួរចម្បង) សម្រាប់គំនិតអំពីរបៀបបំបែកសំណួរស្រាវជ្រាវ ទូលំទូលាយទៅជាសំណួរជាក់ស្តែងជាក់លាក់។ សម្រេចចិត្តថាតើឧបករណ៍សម្របសម្រួលអ្វីដែលអ្នកនឹងប្រើ។ ឧបករណ៍ទូទៅគឺការគូសវាសគំនូរព្រាង បង្កើតការកំណត់ពេលវេលា និងគូសផែនទីទំនាក់ទំនងសង្គម និងអង្គការ។ ដឹងពីសំណួរឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ដែលការពិភាក្សាគឺជាការសន្ទនាហើយសមាជិកក្រុមមានកន្លែងសម្រាប់និយាយរឿង ពន្យល់លម្អិតអំពីចម្លើយរបស់គ្នាទៅវិញទៅមក និងផ្តល់ព័ត៌មានពាក់ព័ន្ធដែលអ្នកសម្របសម្រួលមិនសូវដោយផ្ទាល់។

ក្នុងអំឡុងពេលពិភាក្សាជាក្រុម លើកទឹកចិត្តសមាជិកក្រុមឱ្យបញ្ជាក់ ឬពន្យល់លម្អិតអំពីសេចក្តីថ្លែងពីគ្នាទៅវិញទៅមក ដើម្បីប្រាកដថាព័ត៌មានត្រឹមត្រូវត្រូវបានកត់ត្រាទុក។ ប្រសិនបើសមាជិកសហគមន៍អាចអានបាន សូមកត់ចំណាំដោយ សរសេរលើកាតពណ៌ ឬក្រដាសគំនូសតាងត្រឡប់ ដែលសមាជិកសហគមន៍អាចមើលឃើញកំណត់ចំណាំ និងផ្ទៀងផ្ទាត់ ពួកគេ។

សម្របសម្រួលការពិភាក្សានីមួយៗដោយលើកទឹកចិត្តឱ្យមានការឆ្លុះបញ្ចាំងអំពីប្រព័ន្ធបែបប្រពៃណីនៅពេលមនុស្ស ពន្យល់ពីវិធានផ្ទៃក្នុងទាំងឡាយ សុំឱ្យពួកគេពន្យល់ពីគោលបំណងនៃវិធាននីមួយៗ និងតម្លៃលម្អិតខ្លះដែលប៉ះពាល់ ដល់ជីវភាព ឬធនធាន។ សួរថា “ហេតុអ្វី?” ជាញឹកញាប់ដើម្បីលើកកម្ពស់ការឆ្លុះបញ្ចាំងអំពីប្រព័ន្ធបែបប្រពៃណីនិង តម្លៃនៃទិដ្ឋភាពផ្សេងៗនៃប្រព័ន្ធ។ តែងតែបញ្ចប់ការពិភាក្សាដោយសួរពីអ្វីដែលគួររក្សានិងអ្វីដែលគួរផ្លាស់ប្តូរ ឬកែលម្អ នាពេលអនាគត។ តើត្រូវផ្លាស់ប្តូរអ្វីខ្លះដើម្បីសម្រេចបានអនាគតមនុស្សចង់ឃើញ?

៤.៥.៣ ការសម្ភាសន៍ជាបុគ្គល

ការសម្ភាសន៍ជាបុគ្គលផ្តល់ឱកាសជាឯកជន និងមានប្រយោជន៍សម្រាប់ការពិភាក្សាអំពីបញ្ហារសើប។ វាមានប្រយោជន៍ ជាពិសេសសម្រាប់សមាជិកនៃក្រុមដែលងាយរងគ្រោះ ដែលនឹងមិនមានអារម្មណ៍ស្រួលក្នុងការចែករំលែកស្ថានភាព និងមតិរបស់ពួកគេនៅក្នុងការកំណត់ក្រុម។ ការសម្ភាសន៍ពីកាលៈទេសៈជាក់លាក់ផ្តល់ព័ត៌មានលម្អិតដល់វិធានផ្ទៃក្នុង ជាទូទៅ និងអាចបង្ហាញពីករណីលើកលែងចំពោះស្ថានភាពធម្មតាដែលបានពិពណ៌នានៅក្នុងការពិភាក្សាផ្ដោតជាក្រុម។ ការសម្ភាសន៍ក៏អាចធ្វើឡើងជាមួយអ្នកផ្តល់ព័ត៌មានសំខាន់ៗ ដែលមានចំនេះដឹងជំនាញជាក់លាក់អំពីទំនៀមទំលាប់ ឬមានមុខតំណែងសំខាន់នៅក្នុងសហគមន៍។ ការសម្ភាសន៍ទាំងនេះមិនចាំបាច់ជាឯកជនទេ។ សមាជិកសហគមន៍ អាចស្តាប់ការសម្ភាសន៍ និងស្វែងយល់អំពីជីវិត សិទ្ធិកាន់កាប់ និងប្រពៃណីពីអ្នកដឹកនាំសហគមន៍ និងអ្នកជំនាញ។

ជាពិសេស ការសម្ភាសន៍គួរតែធ្វើឡើងជាមួយមនុស្សដែលមានស្ថានភាព ឬបទពិសោធន៍ជីវិត ដូចជាអ្នកភូមិដែលគ្មាន ដីប្រជាពលរដ្ឋដែលមានសុខភាពខ្សោយ ឬពិការ និងជនចំណាកស្រុកថ្មីៗ។ បុគ្គលទាំងនេះអាចផ្តល់នូវករណីជាក់លាក់ ដែលបំភ្លឺលើសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណីក្នុងបរិបទកាន់តែទូលំទូលាយ ដូចជារបៀបដែលប្រព័ន្ធបែបគាំទ្រពួកគេ និងរបៀបដែលវាគួរតែត្រូវបានកែលម្អ។ ការសម្ភាសន៍អាចជា “ពាក់កណ្តាលផ្លូវការ” ដែលគ្របដណ្តប់លើប្រធានបទ ដែលបានកំណត់ទុកជាមុន។ សំភាសន៍ល្អគឺជាការសន្ទនា និងអាចបត់បែនបាន។

ការសម្ភាសន៍អាចជា “ ការសំភាសន៍ល្អគឺជាការសន្ទនា និងអាចបត់បែនបាន។ ខាងក្រោមនេះជាគន្លឹះមួយចំនួន៖

- ◇ បំបែកសំណួរស្រាវជ្រាវទូលំទូលាយទៅជាសំណួរសន្ទនា។
- ◇ ចងចាំសំណួរឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ ហើយសួរពួកគេជាការសន្ទនា មិនមែនជាការសួរចម្លើយនោះទេ។
- ◇ សួរឡើងវិញសម្រាប់ព័ត៌មានលម្អិត ប្រសិនបើការឆ្លើយតបគួរឱ្យចាប់អារម្មណ៍ ជំនួសឱ្យការបន្តទៅ ប្រធានបទបន្ទាប់។
- ◇ ផ្តល់សេរីភាព និងពេលវេលាគ្រប់គ្រាន់ដល់អ្នកសម្ភាសន៍ ដើម្បីប្រាប់រឿងដែលពួកគេគិតថាមានសារៈសំខាន់។

៥.៥.៤ ការសម្ភាសន៍គ្រួសារ

ការសម្ភាសន៍ក្នុងគ្រួសារអាចធ្វើឡើងជាមួយគ្រួសារក្រីក្រ ឬក្រុមដែលងាយរងគ្រោះផ្សេងទៀត ដែលអាចស្នាក់នៅក្នុង ការនិយាយដោយបើកចំហនៅក្នុងក្រុមពិភាក្សា ឬអ្នកដែលប្រហែលជាមិនអាចចូលរួមការពិភាក្សាជាក្រុម។ នៅក្នុងការ កំណត់នេះ អ្នកសម្ភាសន៍អាចបង្ហាញរូបភាពកាន់តែច្បាស់ អំពីជីវភាពរស់នៅ រួមទាំងភាពខុសគ្នានៃការប្រើប្រាស់ដីធ្លី កម្មសិទ្ធិ និងការចូលប្រើប្រាស់រវាងប្រភេទផ្សេងៗនៃគ្រួសារ។

ដើម្បីជ្រើសរើសគ្រួសារផ្សេងៗគ្នាសម្រាប់ការសម្ភាសន៍ ជាដំបូងធ្វើចំណាត់ថ្នាក់ទ្រព្យសម្បត្តិជាផ្នែកនៃការពិភាក្សា ផ្តោតជាក្រុម។ បន្ទាប់មកកំណត់អត្តសញ្ញាណគ្រួសារមួយចំនួនក្នុងប្រភេទទ្រព្យសម្បត្តិនីមួយៗ ដើម្បីសម្ភាសន៍។ ក្នុងការសម្ភាសន៍នីមួយៗ ពិភាក្សាអំពីធនធានអ្វីខ្លះដែលគ្រួសារមានលទ្ធភាពទទួលបាន។ ខាងក្រោមនេះជាសំណួរ សំខាន់ៗមួយចំនួន៖

- ◇ តើការប្រើប្រាស់ដីប្រភេទណាដែលពួកគេកាន់កាប់ ឬមានសិទ្ធិប្រើប្រាស់ ហើយតើពួកគេប្រមូលផលដំណាំ ឬធនធានអ្វីខ្លះពីដីរបស់ពួកគេ?
- ◇ តើពួកគេមានប្រភពនៃប្រាក់ឈ្នួលពលកម្មដែរឬទេ?
- ◇ តើពួកគេមានដំណាំលក់ដើម្បីទទួលបានប្រាក់ចំណូលដែរឬទេ?
- ◇ តើពួកគេត្រូវការទិញអាហារនៅពេលជាក់លាក់នៃឆ្នាំដែរឬទេ?
- ◇ តើពួកគេចំណាយប្រាក់លើសាលារៀន ឬការថែទាំសុខភាពដែរឬទេ?
- ◇ តើពួកគេមានការចំណាយអ្វីផ្សេងទៀត?

៥.៥.៥ ការសង្កេតនៅវាល

ការសង្កេតនៅវាលបំពេញបន្ថែមព័ត៌មានដែលទទួលបាន តាមរយៈការពិភាក្សាជាក្រុម និងការសម្ភាសន៍។ ការពិភាក្សា ក្រៅផ្លូវការជាមួយមនុស្សនៅក្នុងភូមិ និងទីវាលអាចផ្តល់នូវគំនិតច្បាស់លាស់អំពីស្ថានភាព និងការប្រែប្រួលជាក់លាក់ ឬករណីលើកលែងនៃព្រឹត្តិការណ៍ទូទៅ។ មនុស្សអាចមានអារម្មណ៍ល្អមកចែករំលែកព័ត៌មានផ្សេងៗនៅក្នុងការកំណត់ ក្រៅផ្លូវការ។ វាក៏កាន់តែងាយស្រួលយល់ពីរបៀបគ្រប់គ្រងដីនៅពេលដែលអ្នកអាចមើលឃើញវាដោយផ្ទាល់ និងសួរ សំណួរអំពីទេសភាពនៅពីមុខអ្នក។

នេះគឺជាគន្លឹះមួយចំនួន៖

- ◇ ដើរជុំវិញភូមិ និងសង្កេតមើលដំណាំ សកម្មភាពរបស់អ្នកភូមិ និងបរិស្ថានធម្មជាតិ។
 - ◇ ចត្វុបនៃប្រភេទការប្រើប្រាស់ដីផ្សេងៗគ្នា និងទីតាំងសំខាន់ៗ។
 - ◇ ផ្អាក និងនិយាយជាមួយមនុស្សនៅពេលអ្នកដើរ សួរអំពីសកម្មភាពរបស់ពួកគេ និងរបៀបដែលដីត្រូវបានគ្រប់គ្រង។
 - ◇ ដើរទៅកាន់តំបន់សំខាន់ៗនៅក្នុងភូមិ និងធ្វើការសម្ភាសន៍ ឬពិភាក្សាជាក្រុមជាមួយមនុស្សដែលនៅទីនោះ។
- មនុស្សមួយចំនួនអាចមមាញឹកពេកក្នុងការធ្វើការក្នុងវិស័យនេះ ដើម្បីចូលរួមក្នុងការសម្ភាសន៍ ឬការពិភាក្សាជាក្រុម។ ការនិយាយជាមួយពួកគេខណៈពួកគេកំពុងធ្វើការផ្តល់នូវទស្សនៈច្រើនជាងនិងភាពចម្រុះ។

ជនជាតិដើមភាគតិច នាំគ្នាទៅចម្ការ (រូបថត៖ អង្គការសមាគមខ្មែរលើរគនគីរី)

៦. ការឆ្លុះបញ្ចាំងលទ្ធផលនៅទូទាំង

អង្គការសមាគមខ្មែរលើ បានចងក្រងឯកសារស្តីពីសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណីនៅក្នុងភូមិ រ៉ែកនិង ភូមិឡាឡៃ ក្នុងខែមេសា ដល់ខែឧសភា ឆ្នាំ ២០២២ ដោយប្រើប្រាស់នីតិវិធី និងវិធីសាស្ត្រមួយចំនួនដែលបានពិភាក្សានៅក្នុងសៀវភៅណែនាំនេះ។ ក្រុមចងក្រងឯកសារបានអនុវត្តការសំភាសន៍បុគ្គល ការពិភាក្សាជាក្រុម និងការគូសផែនទីដែលមានការចូលរួម ដើម្បីប្រមូលទិន្នន័យ (Lam, ២០២២)។ មេរៀនជាច្រើនអាចរៀនបានពីបទពិសោធន៍នេះ។ ទីមួយ ការធ្វើការជាមួយយុវជនជនជាតិដើមភាគតិចជាអ្នកសម្របសម្រួលសហគមន៍ បានបង្ហាញឱ្យឃើញពីប្រសិទ្ធភាព និងប្រសិទ្ធផលចាប់តាំងពីពួកគេមកពីភូមិគោលដៅ និងនិយាយភាសាជនជាតិដើមភាគតិច។ ខាងភស្តុភារ ដោយសារអ្នកភូមិមមាញឹកនឹងការងារធ្វើស្រែចម្ការ និងប្រមូលផលព្រៃឈើ អ្នកសម្របសម្រួលយុវជនមានភាពបត់បែនដោយរៀបចំការសម្ភាសន៍ និង ការសម្ភាសន៍ជាក្រុម នៅពេលព្រឹកមុនពេលធ្វើការ នៅពេលល្ងាចបន្ទាប់ពីធ្វើការ ឬនៅចំការរបស់ពួកគេ។ ចំពោះការសម្ភាសន៍ជាក្រុម មេរៀនមួយគឺថាអ្នកចូលរួមបានក្លាយជាសកម្មនៅពេលដែលបញ្ហាទាក់ទងនឹងផលប្រយោជន៍រួមហើយបានក្លាយជាជម្លោះ។ ទាក់ទងនឹងការធ្វើផែនទីដែលមានការចូលរួម ពួកវាជាឧបករណ៍ដ៏មានប្រសិទ្ធភាព

សម្រាប់អ្នកចូលរួមប្រភេទផ្សេងៗគ្នា ដែលអាចរួមចំណែកដល់ការគូររូប និងការពិភាក្សាអំពីផែនទី ទោះបីជាអ្នកចូលរួមខ្លះមិនចេះអក្សរក៏ដោយ។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ការសម្ភាសន៍ជាក្រុម និងការធ្វើផែនទីសកម្មគឺអាស្រ័យលើអ្នកសម្របសម្រួលយុវជន និងបុគ្គលិកជាអ្នកខងក្រុងឯកសារដែលយល់ច្បាស់អំពីឧបករណ៍ និងប្រធានបទដែលកំពុងពិភាក្សា។ សមត្ថភាពរបស់ពួកគេក្នុងការធ្វើលំហាត់ភាសាជនជាតិដើមរបស់អ្នកចូលរួមក៏មានប្រយោជន៍ផងដែរ។ មេរៀនចុងក្រោយដែលបានរៀនគឺថា ការជូនដំណឹងជាមុនដល់អាជ្ញាធរមូលដ្ឋានអំពីគោលបំណង និងវិធីសាស្ត្រនៃឯកសារ បានបង្កើតទំនាក់ទំនង និងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការល្អពីអាជ្ញាធរមូលដ្ឋាន និងសហគមន៍គោលដៅ។ អាជ្ញាធរភូមិ និងឃុំបានផ្តល់កិច្ចសហការយ៉ាងកក់ក្តៅ និងលើកទឹកចិត្តសហគមន៍ឱ្យចូលរួមក្នុងឯកសារ។

ជនជាតិដើមភាគតិចជួបជុំគ្នាក្នុងពិធីសែនអារក្សអ្នកតា (រូបថត៖ អង្គការសមាគមខ្មែរលើរតនគិរី)

ឯកសារយោង

Allaverdian, C., Fogerite, J. Scurrah N. and Si Thu Htike San (2018). Documenting Customary Tenure in Myanmar. A guidebook. MRLG guidebook #1. Vientiane & Yangon: Mekong Region Land Governance.

Diepart, J.-C., Ngin, C. and Oeur, I. (2019). Struggles for life: Smallholder farmers' resistance and state land relations in contemporary Cambodia. *Journal of Current Southeast Asian Affairs*, 38(1), 10-32. doi:10.1177/1868103419845520.

FAO and MRLG (2019). Challenges and opportunities of recognizing and protecting customary tenure systems in Cambodia. Bangkok: FAO and MRLG.

GIZ LRP II (2015). Is land titling not enough? Reflections on land tenure security and shared prosperity with indigenous people in Cambodia. Eschborn: Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit GmbH (GIZ).

Hak, S. (2021). Examining the interlinkages between land exclusions, livelihood transitions and gendered responses: The case of Srae Preah commune, Mondulkiri province, Cambodia. PhD thesis. Auckland: The University of Auckland.

Highlanders Association (HA) (2021). Concept Note on Customary Tenure Documentation of Indigenous Peoples in Ratanakiri, Cambodia. Ratanakiri: Highlanders Association.

Ironside, J. (2017). The Recognition of Customary Tenure in Cambodia. MRLG Thematic Study Series #5. Vientiane: MRLG.

Lam, S. (2022). Summary report on the documentation of customary tenure (in Khmer). Ratanakiri: Highlanders Association.

Ngin, C. & Diepart, J.C. (2016). Challenges in managing state land in Cambodia: Addressing competing interests for lands inside protected areas (PAs). Discussion note. Phnom Penh: Mekong Region Land and Governance (MRLG).

UNHCR (2017). Assessment of the economic opportunities of indigenous communities in possession of a collective land title in Cambodia, Indigenous People Communities in the Provinces of Ratanakiri, Mondulkiri and Kratie. Geneva: United Nations Office of the High Commissioner for Human Rights.

សៀវភៅណែនាំនេះត្រូវបានរៀបរៀងឡើងសំរាប់អង្គការសមាគមខ្មែរលើ និងអង្គការសង្គមស៊ីវិល រួមទាំងស្ថាប័នជនជាតិដើមភាគតិច សំរាប់យកទៅប្រើប្រាស់ក្នុងគោលបំណងចងក្រងឯកសារសិទ្ធិកាន់កាប់ដីធ្លីជាលក្ខណៈប្រពៃណី។ សៀវភៅណែនាំនេះផ្តល់នូវដំណើរការនៃការចងក្រងឯកសារ វិធីសាស្ត្រ និងឧបករណ៍នៃការចងក្រងឯកសារសិទ្ធិកាន់កាប់ជាលក្ខណៈប្រពៃណី។ ដំណើរការចងក្រងឯកសារ មធ្យោបាយ និងវិធីសាស្ត្រត្រូវបានកែសម្រួលពីសៀវភៅ "Documenting Customary Tenure in Myanmar. A Guidebook" by Allaverdian, C., Fogerite, J. Scurrah N. and Si Thu Htike San (2018)។

ឯកសារនេះត្រូវបានផ្តល់អាជ្ញាប័ណ្ណនៅក្រោម Creative Commons Attribution NonCommercial-ShareAlike International (CC BY-NC-SA 4.0)

អង្គការសមាគមខ្មែរលើ (HA) ជាអង្គការជនជាតិដើមភាគតិច ដែលបានបង្កើតឡើងក្នុងឆ្នាំ១៩៩៩ ជាគម្រោងតូចមួយដើម្បីធ្វើការសិក្សាពីប្រពៃណី និងជីវភាពរបស់សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច ។ អង្គការសមាគមខ្មែរលើ បានចុះបញ្ជីជាផ្លូវការជាមួយក្រសួងមហាផ្ទៃតាំងពីឆ្នាំ ២០០៧ ដែលធ្វើការផ្តោតលើការលើកកម្ពស់ប្រពៃណីវប្បធម៌ អត្តសញ្ញាណ ជីវ្តិ និងធនធានធម្មជាតិរបស់ជនជាតិដើមភាគតិចនៅក្នុងខេត្តរតនគិរី ដែលមានក្រុម៧ភាសានៃជនជាតិដើមភាគតិចធំៗក្នុងខេត្តរតនគិរី ។

សម្រាប់ព័ត៌មានបន្ថែមអំពី HA សូមចូលទៅគេហទំព័រ <https://khmerleu.org/>

អង្គការសមាគមខ្មែរលើ

អាសយដ្ឋាន៖ ភូមិភ្នំ សង្កាត់យក្សឡោម ក្រុងបានលុង ខេត្តរតនគិរី

Phone: +85578 92 56 321

Email: info@khmerleu.org

សេចក្តីបដិសេធទំនួលខុសត្រូវ

ទស្សនៈ មតិ និងការបកស្រាយទាំងឡាយដែលបញ្ចេញនៅក្នុងឯកសារសង្ខេបគោលនយោបាយនេះ គឺជាទស្សនៈ មតិ និងការបកស្រាយរបស់អ្នកនិពន្ធ និងអ្នករួមចំណែក។ ទស្សនៈ មតិ និងការបកស្រាយទាំងនេះ មិនត្រូវចាត់ទុកថាជាតំណាងនៃទស្សនៈ ឬជំហរផ្លូវការក្តី ឬមិនផ្លូវការក្តីរបស់ ទីភ្នាក់ងារស៊ីសដើម្បីការអភិវឌ្ឍនិងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ (SDC) រដ្ឋាភិបាលអាណ្លីម៉ង់ និងរដ្ឋាភិបាលលុចបឺរឡើយ។

ការបោះពុម្ពសៀវភៅនេះត្រូវបានគាំទ្រដោយ (MRLG)៖

គាំទ្រមូលនិធិដោយ៖

អនុវត្តដោយ៖

គាំទ្រដោយ៖

